

PREVENCIÓN BASEADA NA EVIDENCIA: RADIOGRAFÍA DOS CONSUMOS E ADICCIÓNS NA MOCIDADE VIGUESA DE 12 A 20 ANOS

Vigo, 22 de Novembro de 2019

Coa colaboración de:

XUSTIFICACIÓN

- O consumo de alcohol e sustancias xunto aos problemas derivados do uso de Internet e as redes sociais constitúen a día de hoxe enormes desafíos aos que non é doador dar unha resposta eficaz dende as Administracións.
- Ao botellón e o cannabis úñese a constante aparición de novas sustancias, novos hábitos de consumo e novas prácticas, así como unha morea de conductas na Rede (como as apostas en liña, o consumo intensivo de videoxogos, o sexting e a sextorsión ou o contacto con descoñecidos), que non só constitúen novas formas de adicción, senón que tamén dan lugar a serios problemas de convivencia nas aulas e nas familias.
- Durante o último cuatrimestre do pasado curso 2018-2019 levouse a cabo no marco dun convenio de colaboración entre o Concello de Vigo e a Universidade de Santiago un estudo pioneiro que debe servir de plataforma para o deseño do novo Plan Local de Prevención.
- Non só se trataba dunha necesidade, senón tamén dunha magnífica oportunidade colectiva de apostar pola mocidade, por un futuro mellor, mais saudable e con mellores perspectivas.

OBXECTIVOS

O obxectivo fundamental foi facer un **diagnóstico de base do actual consumo de substancias entre a mocidade viguesa e, por extensión, das condutas aditivas**. Este ha de proporcionarnos non só datos obxectivos dos niveis de consumo, senón tamén información que permita afondar **nos escenarios e motivos de consumo, crenzas e expectativas, patróns e perfís de consumo, novas sustancias ou drogas emerxentes), novas prácticas e tendencias de consumo e novos tipos de adiccionés (adiccións tecnolóxicas**).

O fin último non é outro que o de **contribuír á optimización do labor preventivo** ea través do deseño dun novo **Plan Local de Prevención das condutas Adictivas do Concello de Vigo**, axudando (dende unha perspectiva comunitaria) a sistematizar e dinamizar o actual labor dos equipos de traballo, así como a **definir unha estratexia integral de prevención, baseada na análise obxectiva da realidade e da contorna social**.

METODOLOXÍA

■ Metodoloxía Mixta: Estudio cuantitativo + Estudio cualitativo

ESTUDIO CUANTITATIVO

Ámbito: Concello de Vigo

Universo: Finito (Mais de 33.000 individuos). Mozas e mozos con idades comprendidas entre os 12 e os 20 anos que estean cursando estudos de ESO, FP ou Bacharelato en centros públicos ou concertados do Concello de Vigo.

Tipo de mostraxe: Bietápica. Por Conglomerados para a selección das unidades de primeiro nivel (centros educativos) e intencionado para a selección das unidades de segundo nivel (individuos).

Tamaño da mostra: 4.807 mozas/os

Hipótese peor: $p=q=0,50$

Nivel de significación: $\alpha = 0,05$

Erro de mostraxe: $\pm 1,5\%$

Instrumento de recollida de datos: cuestionario *ad hoc*, que incluía preguntas da derradeira edición do ESTUDES e do ESPAD, xunto con ítems de elaboración propia e escalas de *screening* específicas como o CRAFFT, o AUDIT, o CAST, o EUPI- a, o GASA ou o BAGS.

Procedemento: cuestionario *online* mediante o uso dunha plataforma propia da USC-PSICOM, aloxada no Centro de Supercomputación de Galicia (CESGA), garantindo a confidencialidade da información e o anonimato das respostas, así como a normativa vixente en termos de protección de datos (LOPD).

ESTUDIO CUALITATIVO

4 Grupos Focais con diferentes *targets* de interés

Técnicos de prevención

Nais e pais

Profesorado de Primaria e Secundaria

Adolescentes (con edades entre 12 e 17 anos)

Cada grupo estivo formado por grupos entre 6 e 8 participantes

A duración de cada sesión foi de aproximadamente 2 horas

A dinámica de grupos foi realizada nas instalacións do PLDA (CEDRO)

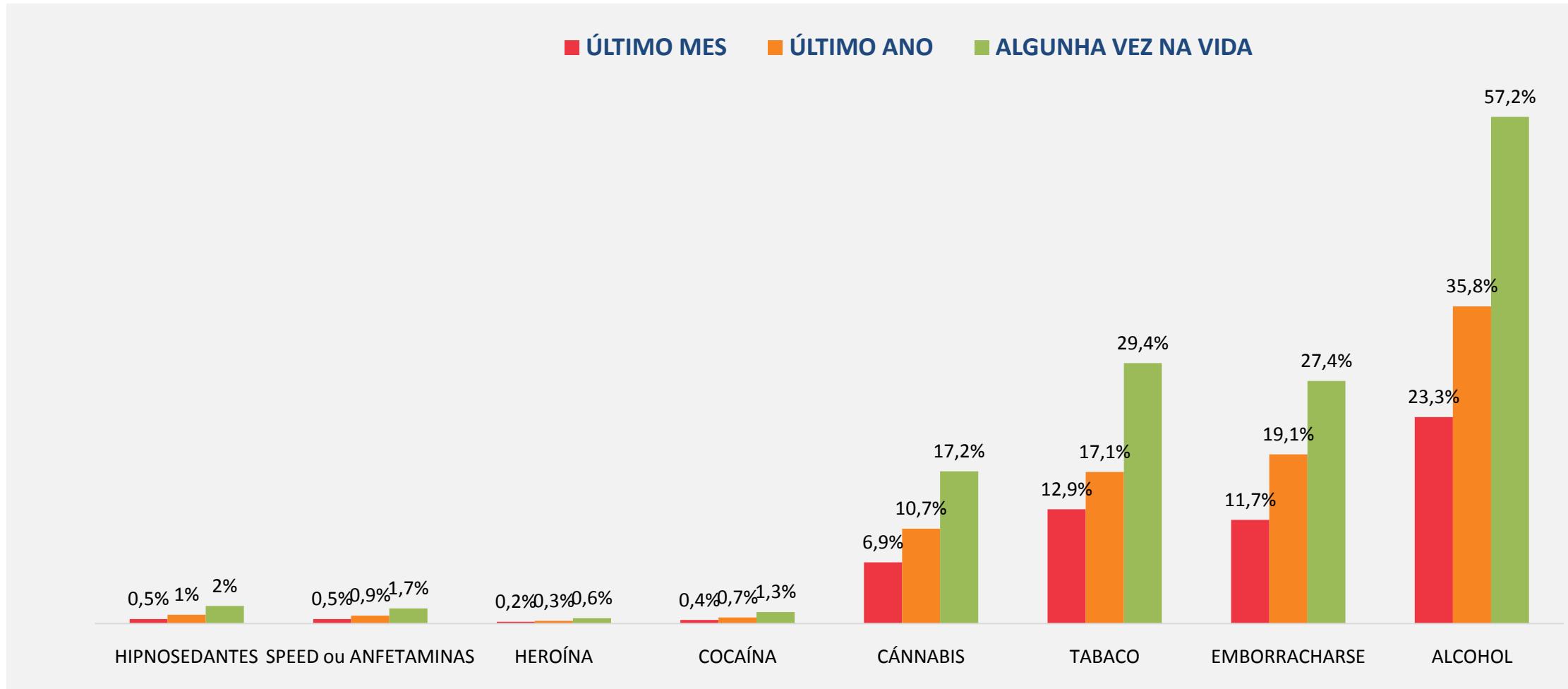

METODOLOXÍA

- O número inicial de individuos que cumprimentaron o cuestionario foi de **4.807**, correspondentes a **29 centros de ensino**. Foron eliminados 675 casos (o 14% do total) tras un **exhaustivo proceso de depuración**, ben por presentar patróns de resposta claramente aleatorios ou incoherentes, un excesivo número de datos *missing*, ou por estar fora do rango de idade obxecto de estudo (12-20 anos). A mostra final quedou composta por **4.132 mozas e mozos**, o 72,2% cursaba Ensino Secundario Obrigatorio, o 18,2% Bacharelato e o 9,6% Ciclos de Formación Profesional (**ESTUDES Galicia n=2.026**)
- Dada a desviación resultante sobre as cotas mostrais de partida, seguindo a metodoloxía descrita no ESTUDES e para facilitar a comparación cos resultados a nivel estatal e autonómico, procedeuse a **unha equilibraxe da mostra mediante oportuna a ponderación da base de datos**.
- Empregouse un **cuestionario ad hoc**, no que se incluíron preguntas do ESTUDES e do ESPAD, ítems relacionados co estilo de vida e hábitos de lecer da mocidade, preocupacións e intereses vitais, integración escolar e familiar, ademais de escalas de screening validadas internacionalmente para estimar consumos de risco: **CRAFFT** (drogas en xeral), **AUDIT** (alcohol), **CAST** (cánabis), **EUPI** (uso problemático de internet), **GASA** (videoxogos) e **BAGS** (xogos de azar e apostas).
- Para a elaboración do cuestionario e a análise dos datos contouse coa **colaboración do CeASAR (Center for Adolescent Substance Abuse Research da Universidade de Harvard)**, co que o equipo de USC-PSICOM ven traballando dende fai case unha década.

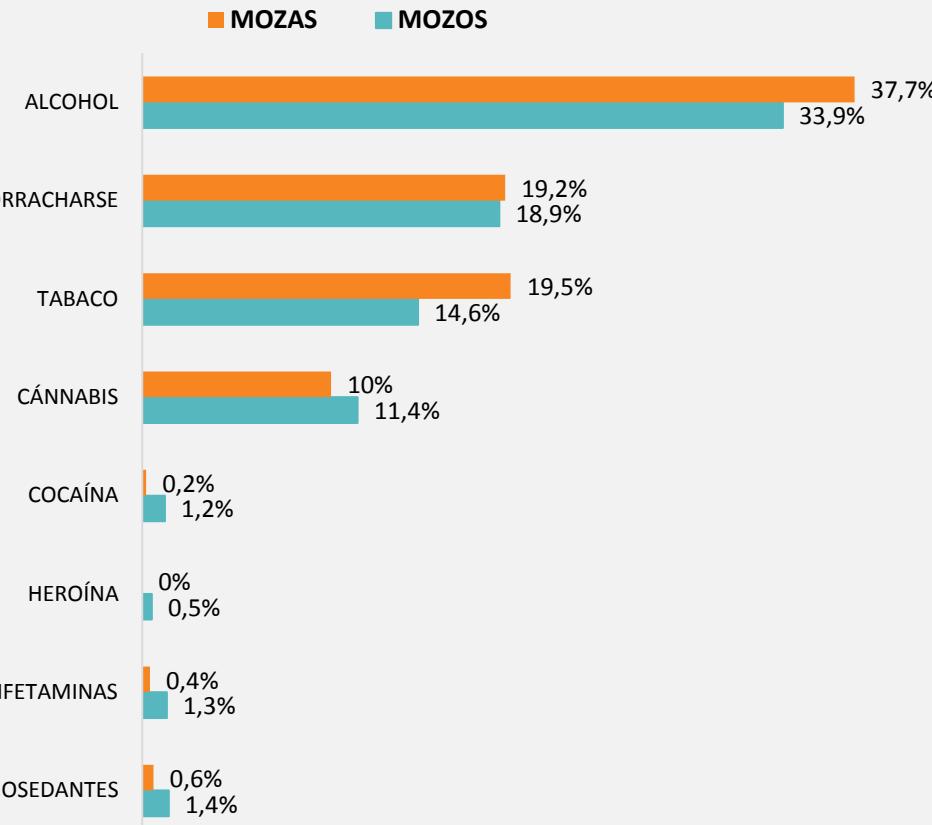
RESULTADOS (I): Taxas de Consumo

Taxas de consumo GLOBAIS

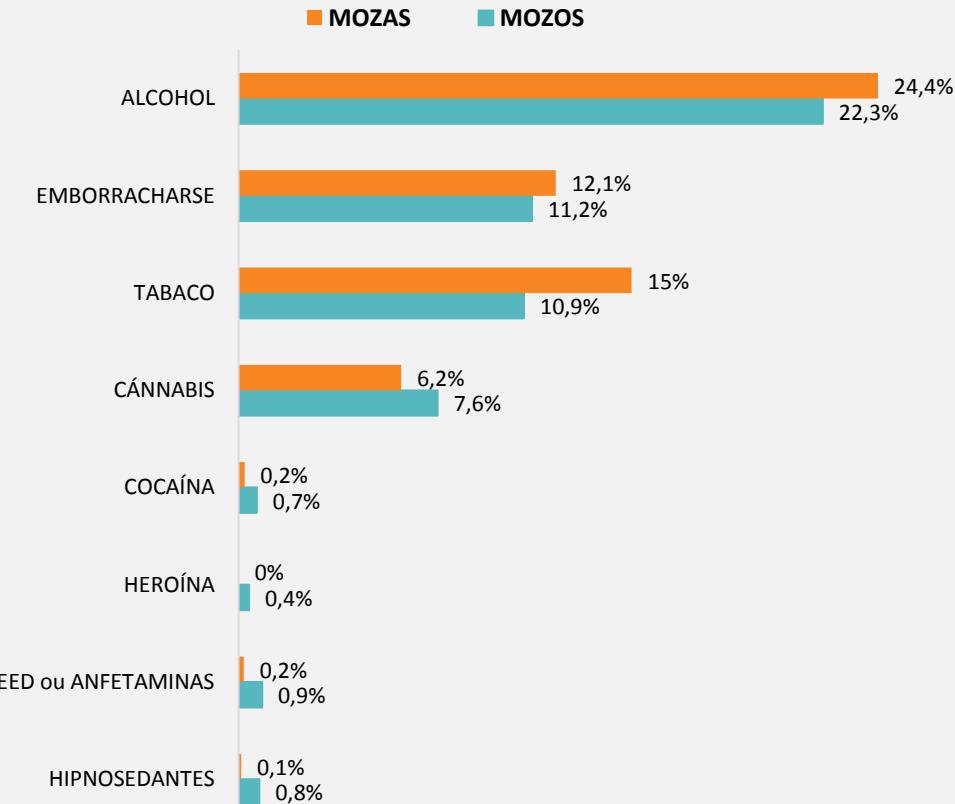

RESULTADOS (I): Taxas de Consumo por Xénero

Taxas de consumo por XÉNERO (último ano)

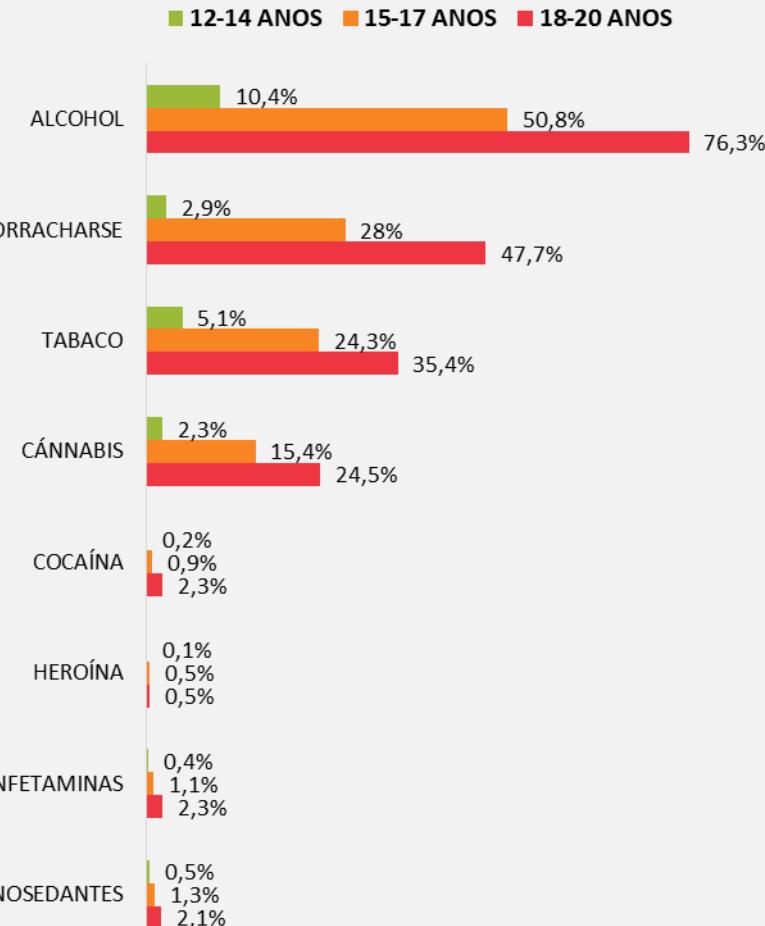

Taxas de consumo por XÉNERO (último mes)

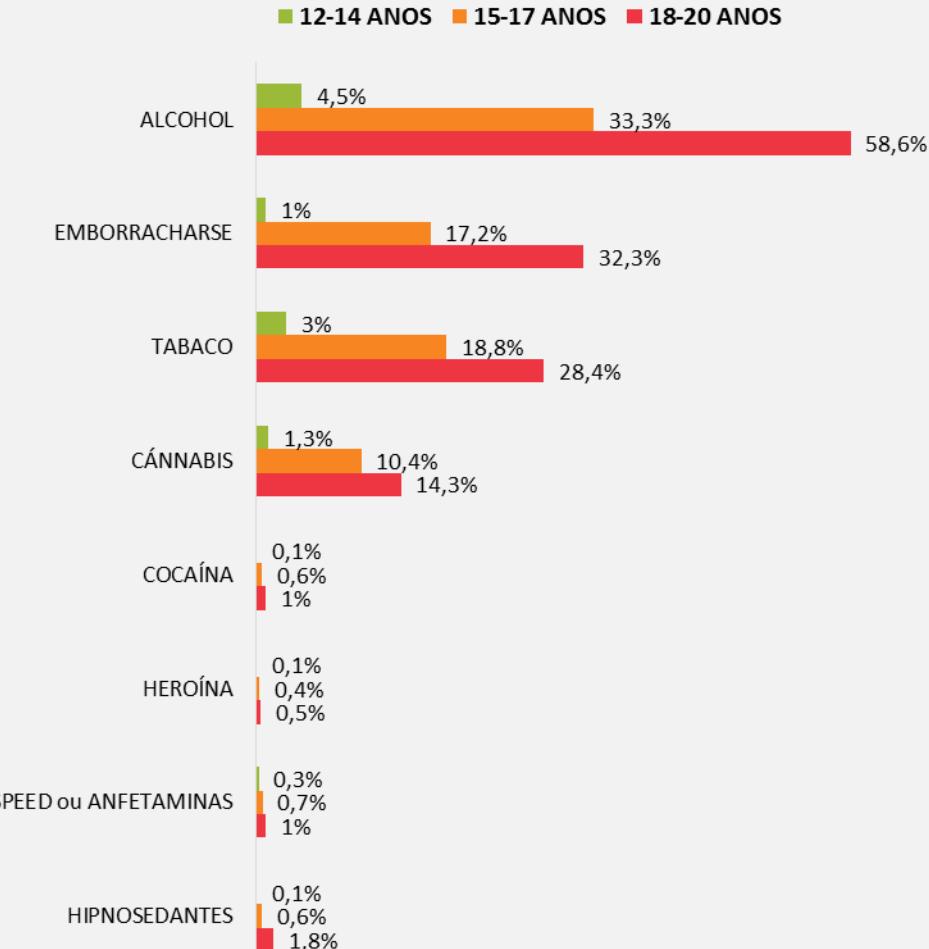

RESULTADOS(I): Taxas de Consumo por Idades

Taxas de consumo por IDADE (último ano)

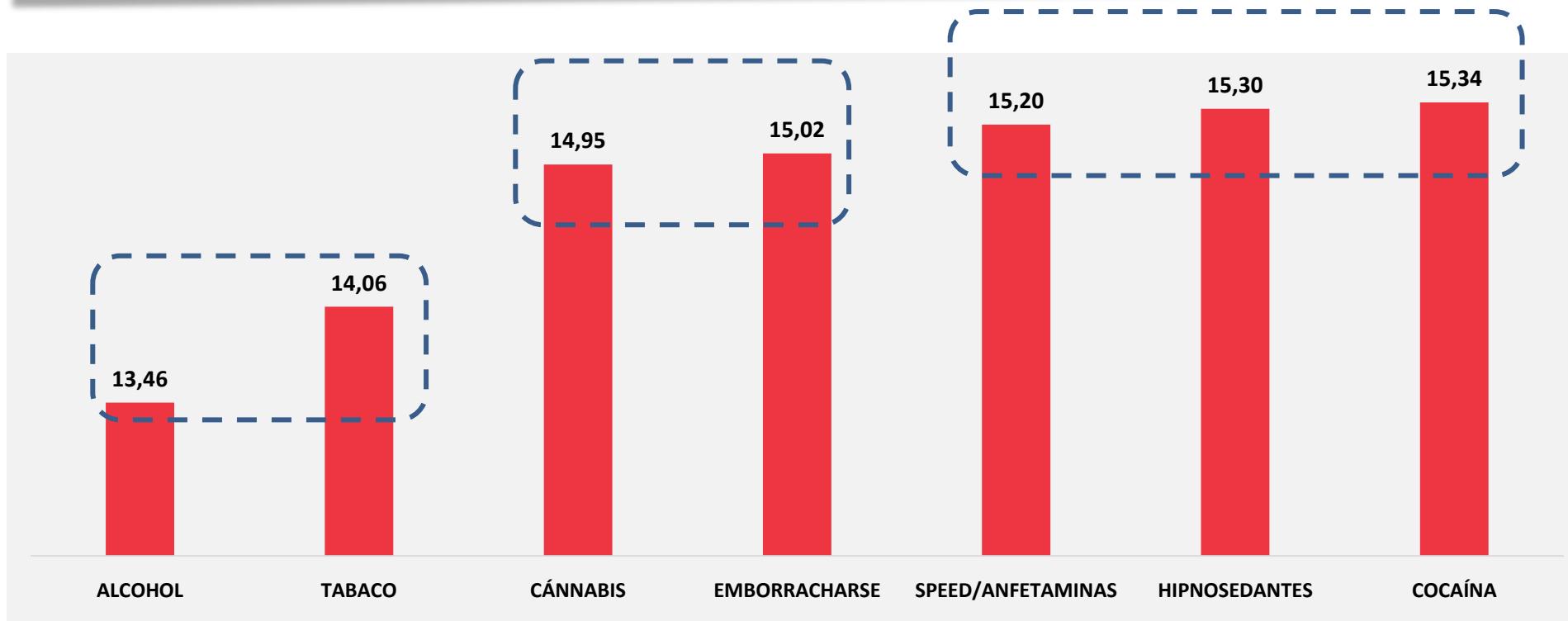

Taxas de consumo por IDADE (último mes)

RESULTADOS (I): Idade de Inicio no consumo

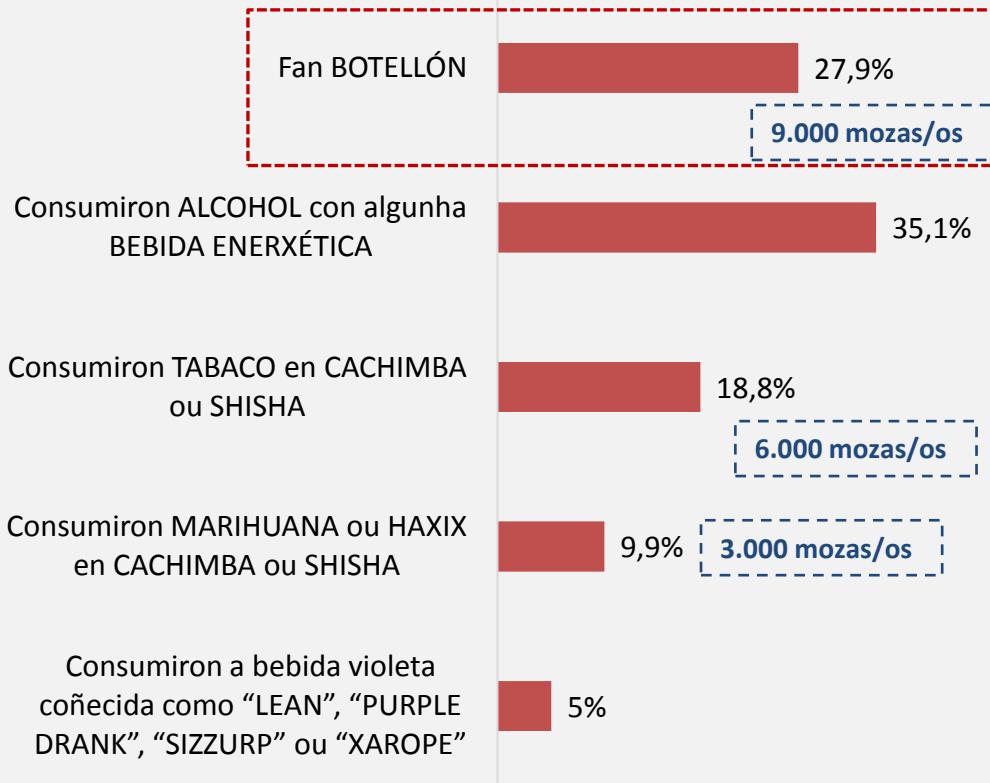
Idade media (anos) de **inicio** nos diversos consumos

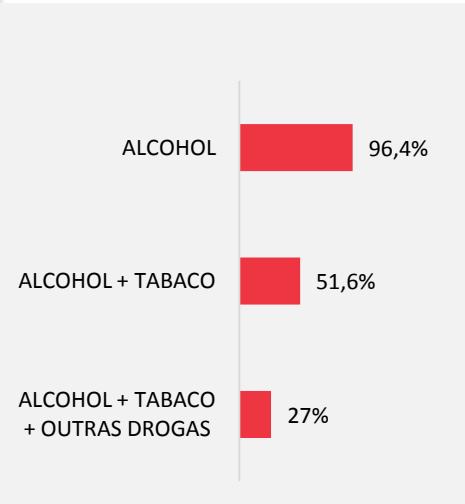
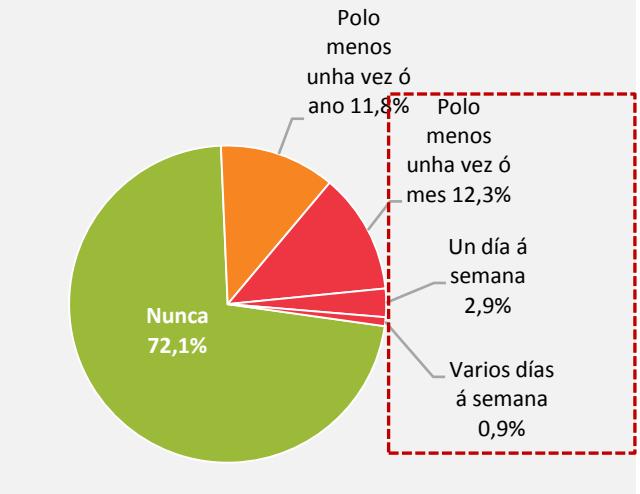
- Constátase un descenso progresivo nas idades de inicio de consumo das distintas sustancias.
- **Franxa crítica entre os 13,5 e os 15,5 anos**

RESULTADOS (I): Botellón e novas prácticas de consumo

Botellón e novas prácticas de consumo (último ano)

O fenómeno do BOTELLÓN

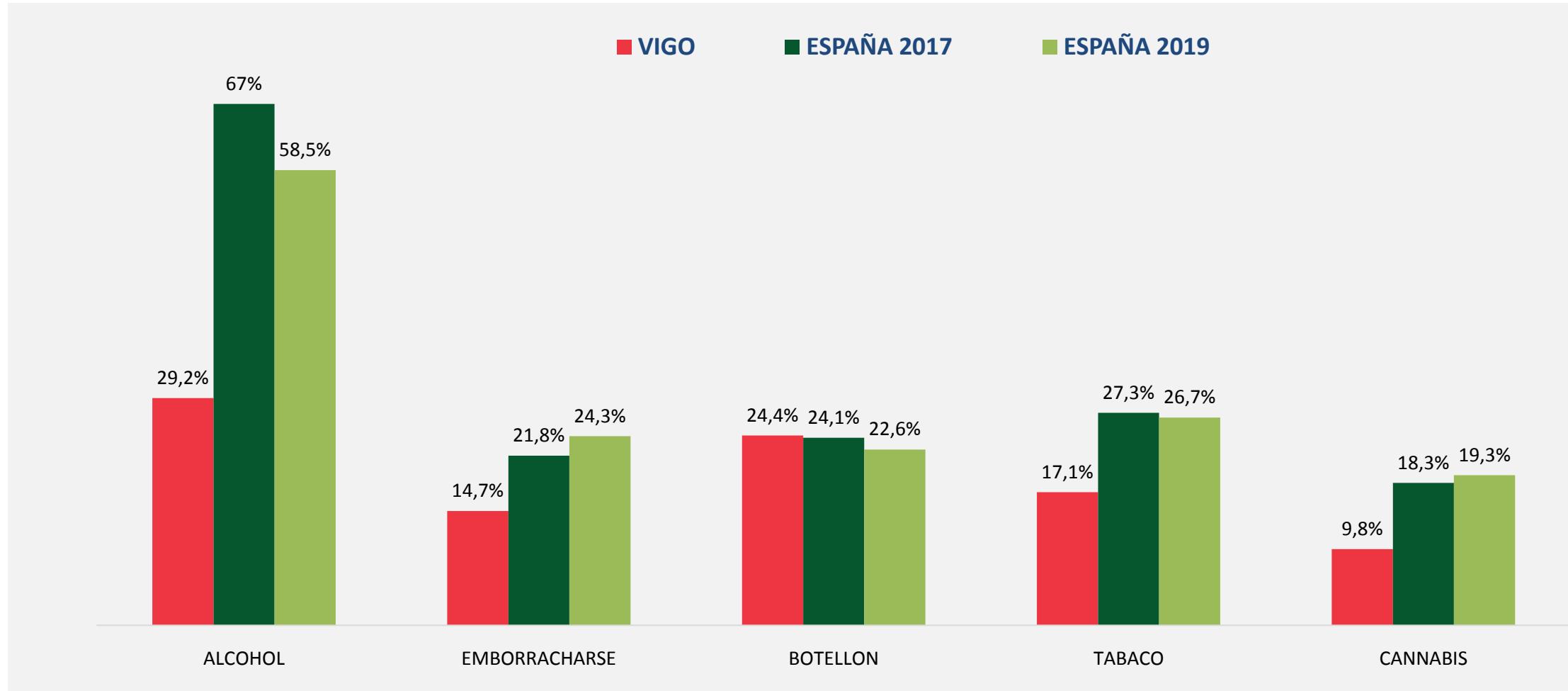

- O **16,1%** acode REGULARMENTE ó botellón (canto menos 1 vez ó mes, mais de 5.000 mozas/os. Na franxa de 12-14 anos son arredor de 250)
 - Estes presentan un claro patrón de policonsumo
 - O **96,4%** consume ALCOHOL
 - O **51,6%** consume ALCOHOL e TABACO
 - O **27%** consume ALCHOL, TABACO e OUTRAS DROGAS
- "Ó Botellón non se vai de oínte"*

BOTELLÓN ÚLTIMO MES					
GLOBAL	MOZAS	MOZOS	12-14 ANOS	15-17 ANOS	18-20 ANOS
16,1%	17,1%	14,9%	2,2%	23%	44,3%

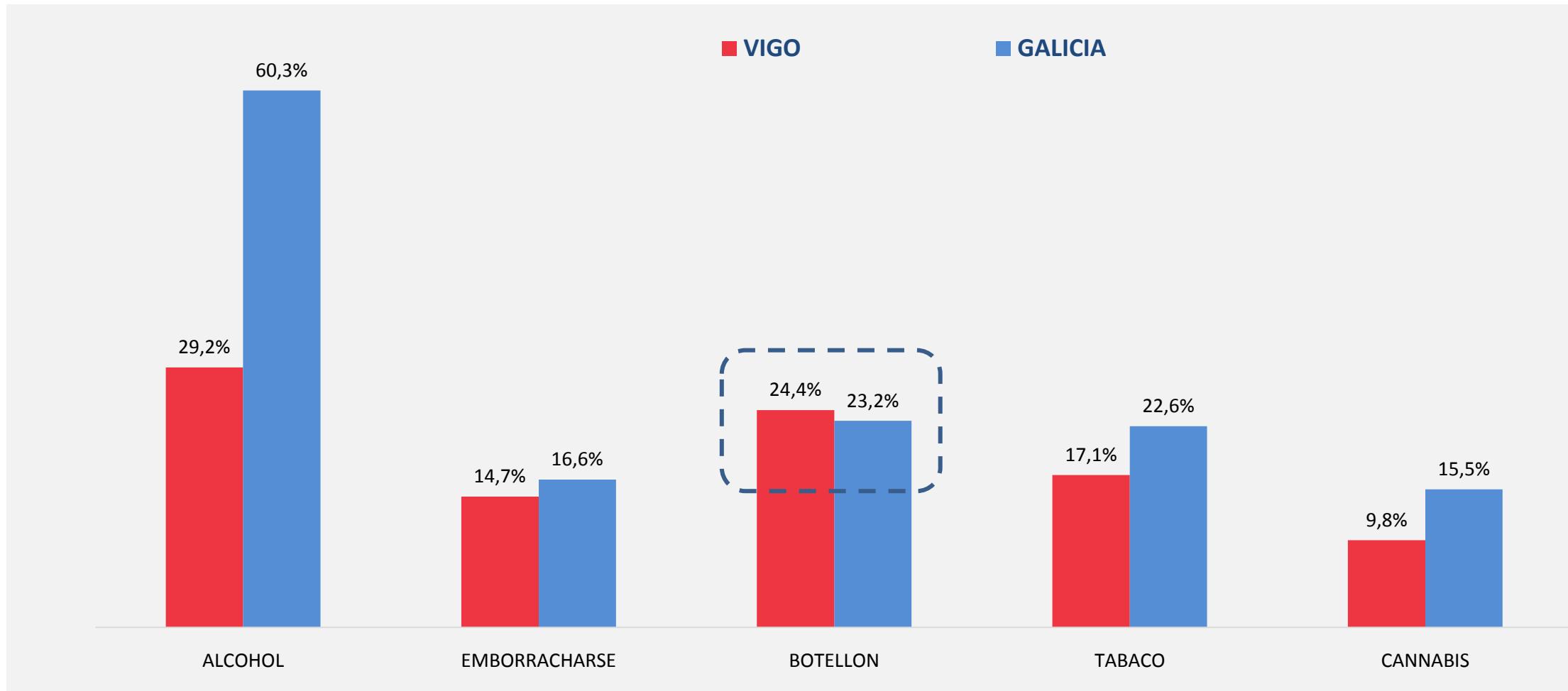
RESULTADOS (I): Comparativa ESPAÑA 2019

Taxas de consumo ÚLTIMO MES (14-18 años)

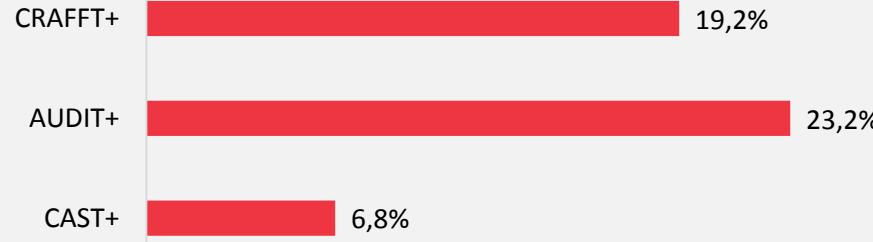
RESULTADOS (I): Comparativa GALICIA 2017

Taxas de consumo ÚLTIMO MES (14-18 años)

RESULTADOS (I): Consumos de Risco

Screening de consumos de risco

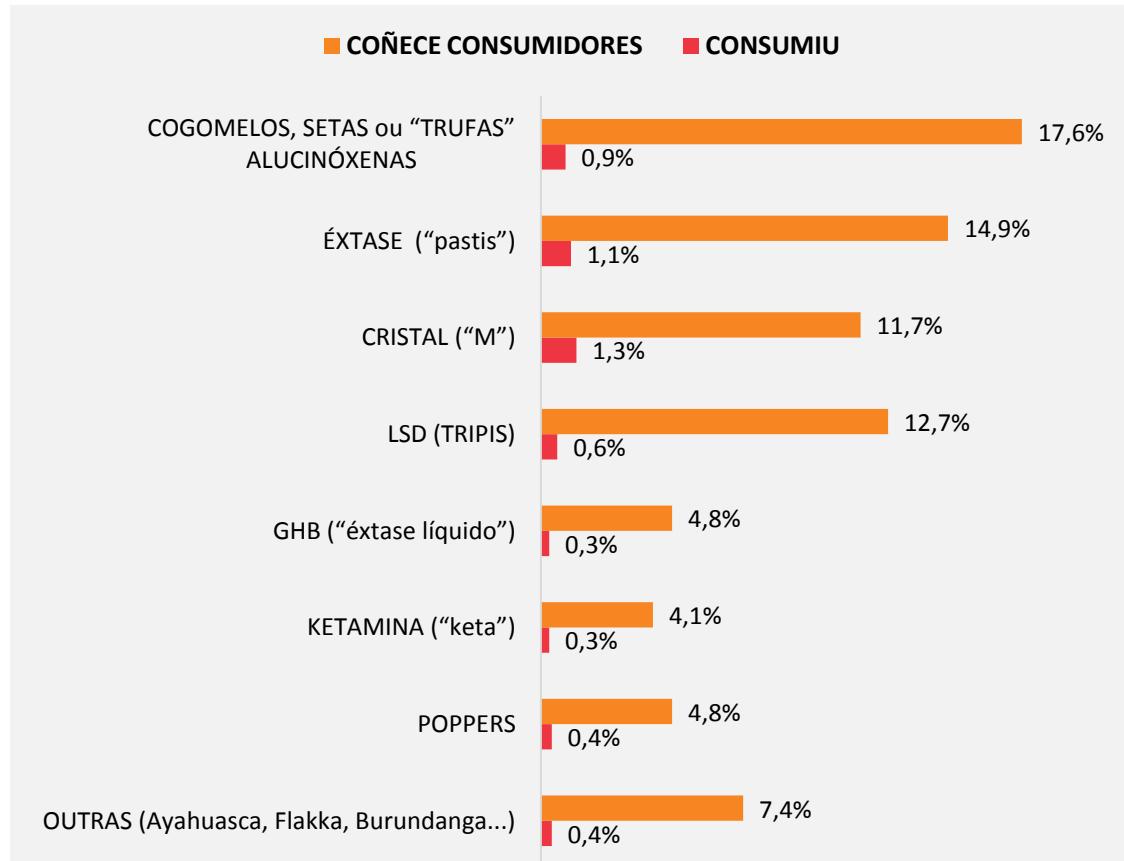
Consumos de risco por segmentos

	CRAFFT+ (Drogas en xeral)	AUDIT+ (Alcohol)	CAST+ (Cannabis)
GLOBAL (ESO/BACH/FP)	19,2%	23,2%	6,8%
XÉNERO	19,3%	24,1%	5,5%
	18,9%	21,9%	8%
IDADE	6,5%	7%	2%
	26,4%	32,5%	9,7%
18-20 ANOS	40,4%	49,7%	13,5%

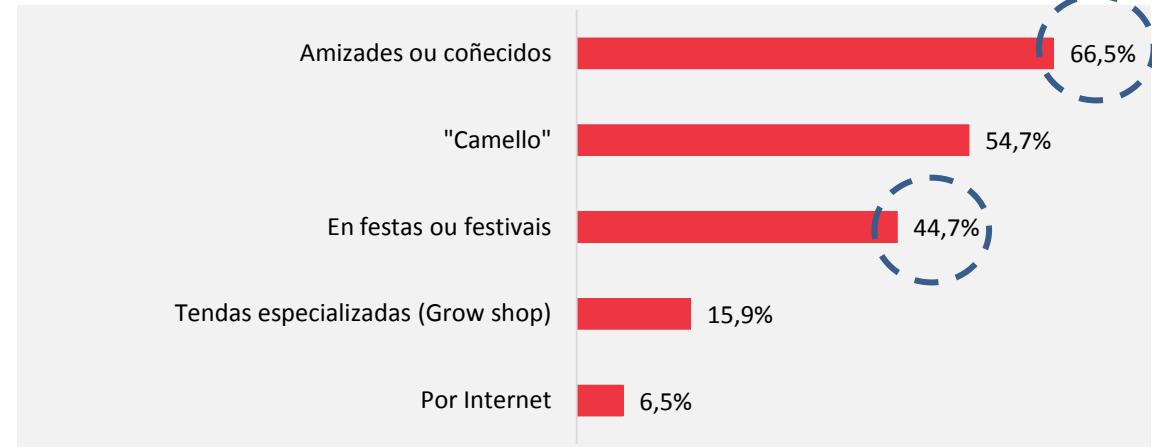
- Un 6,8% dos adolescentes vigueses teñen xa problemas co consumo de cannabis (mais de 2.000 casos). O doble da taxa a nivel nacional (3,4% Estudes 2019)
- Os consumos de risco, salvo no caso do cannabis son maiores en mozas que en mozos
- Xa con 12-14 anos é posible atopar casos de consumos de risco de alcohol (aprox. 800 casos estimados) e de cannabis (mais de 200).

RESULTADOS (I): Consumo de Drogas Emerxentes

Familiaridade e consumo de Drogas Emerxentes

Canles de adquisición

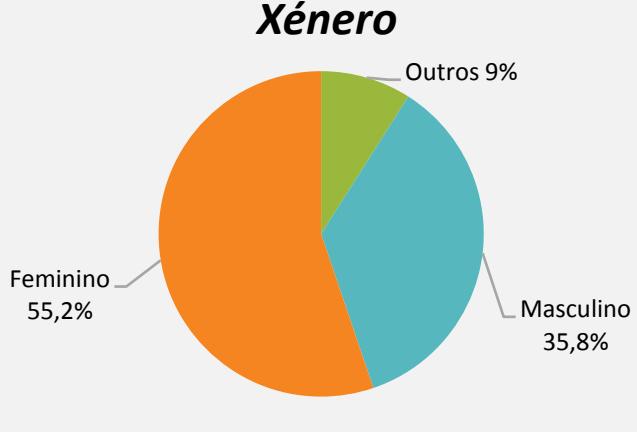
- Malia que os niveis de consumo son baixos, as **Drogas Emerxentes están presentes nas contornas de socialización dos adolescentes**, e adóitanse adquirir a través de amigos ou coñecidos e mesmo en **festas e festivais**.

RESULTADOS (I): Drogas Facilitadoras do Asalto Sexual e SQ

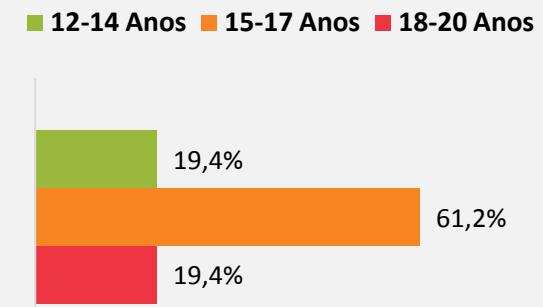
Casuística estimada

	NON	SI
Nalgúnha ocasión invitáronche a tomar alcohol ou outras drogas para intentar ligar contigo?	78,7%	21,3%
Nalgúnha ocasión déronche alcohol ou outras drogas para intentar aproveitarse sexualmente de ti?	95,9%	4,1%
Nalgúnha ocasión espertaches desorientada/o e coa sospita de que puideran terte drogado?	97,3%	2,7%
Nalgúnha ocasión chegaron a aproveitarse sexualmente de ti despois de darche alcohol ou drogas?	98,4%	1,6%
Acudiches a urxencias ou a un servizo médico?		17,9%
Chegaches a denunciarlo?		16,4%

Perfil das vítimas de SQ

Grupo de Idade

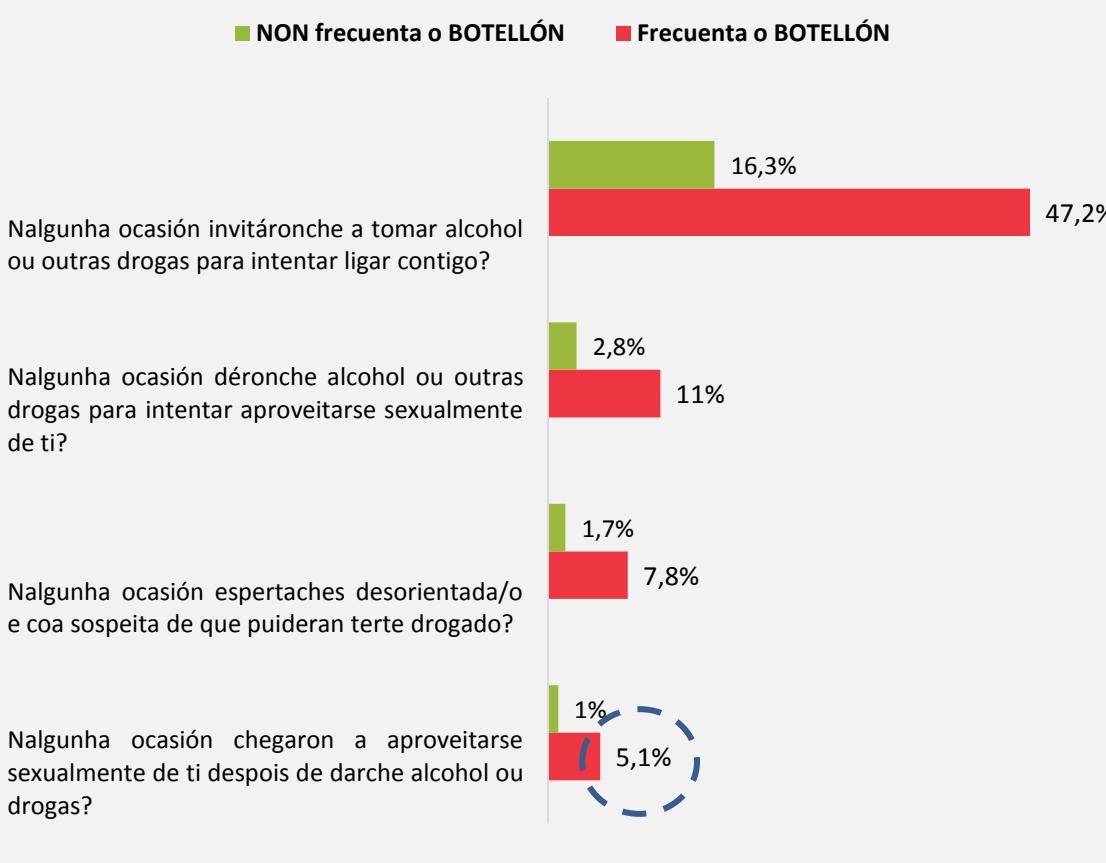
Detectáronse na mostra 67 casos de SQ (o 1,6% supón que máis de 500 estimados)

A maior porcentaxe de casos concéntrase na franxa de idade dos 15 ós 17 anos (61,2%), pero entre os 12 e os 14 teñen lugar xa 1 de cada 5 casos (19,4%).

6 de cada 7 casos non se denuncian.

RESULTADOS (I): Drogas Facilitadoras do Asalto Sexual e SQ

Botellón e Submisión Química

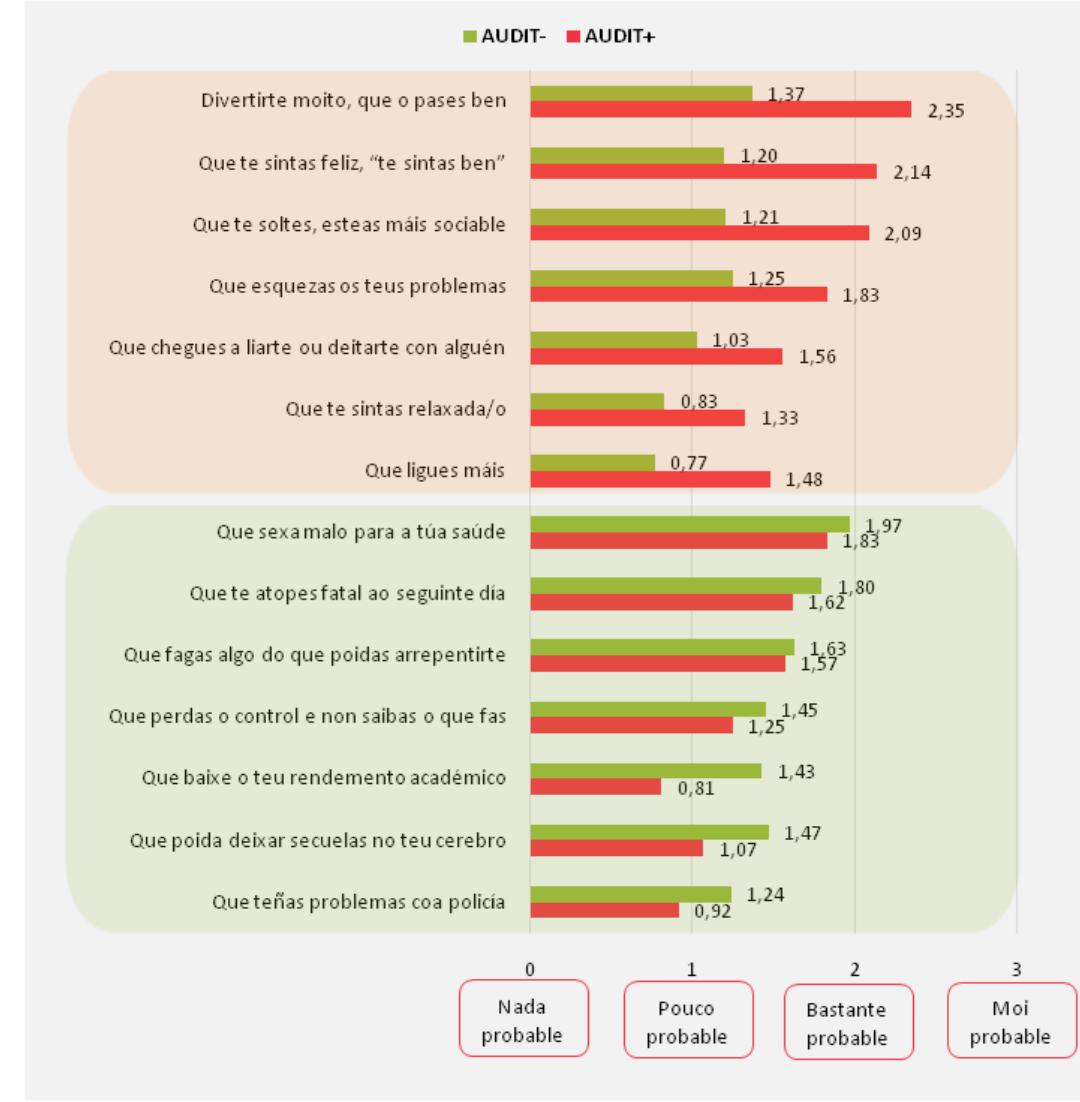
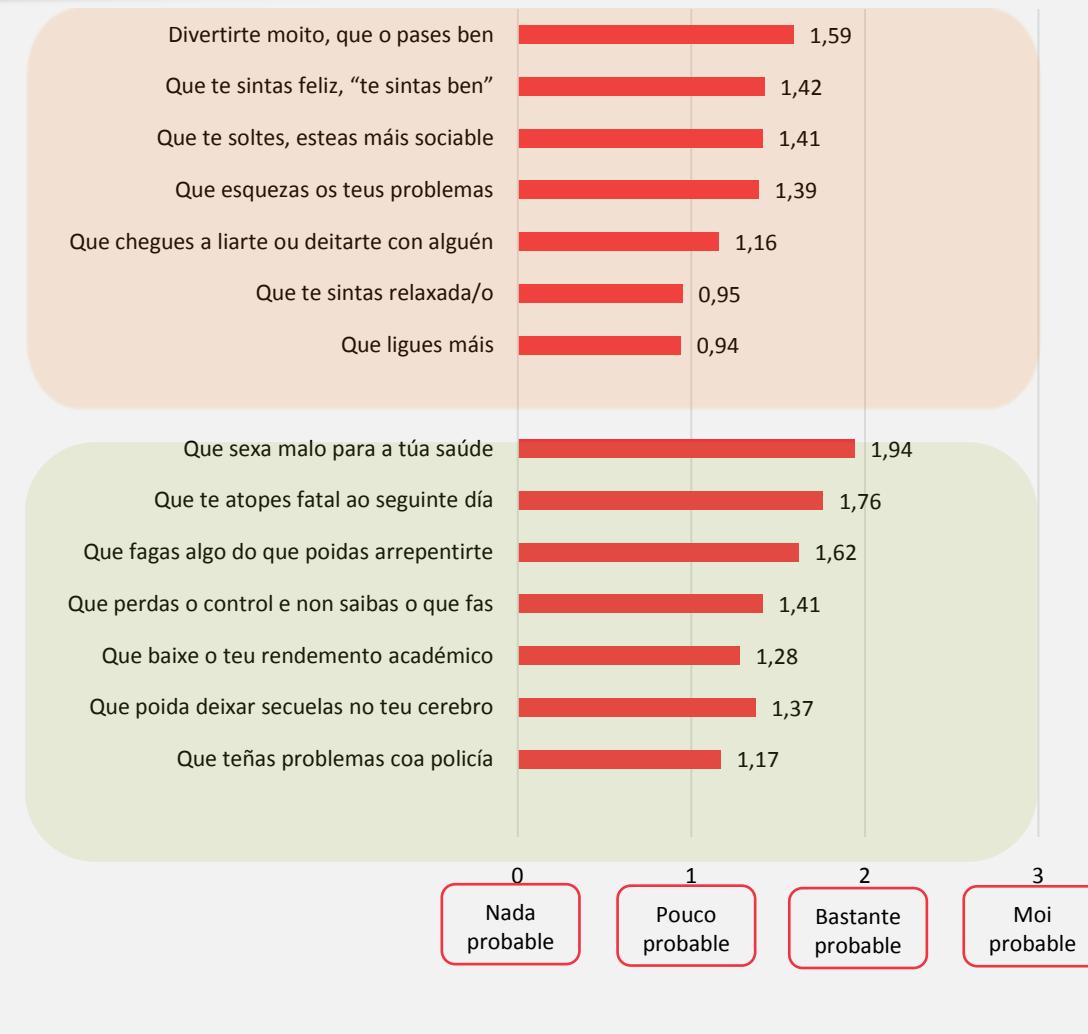
Submisión Química ou Vulnerabilidade Química?

- O Botellón constitúe un claro factor de risco cara a SQ con taxas de vitimización 5 veces maiores.
- As vítimas presentan claramente patrón de consumo de risco polo que en ocasións compriría falar de Vulnerabilidade Química.

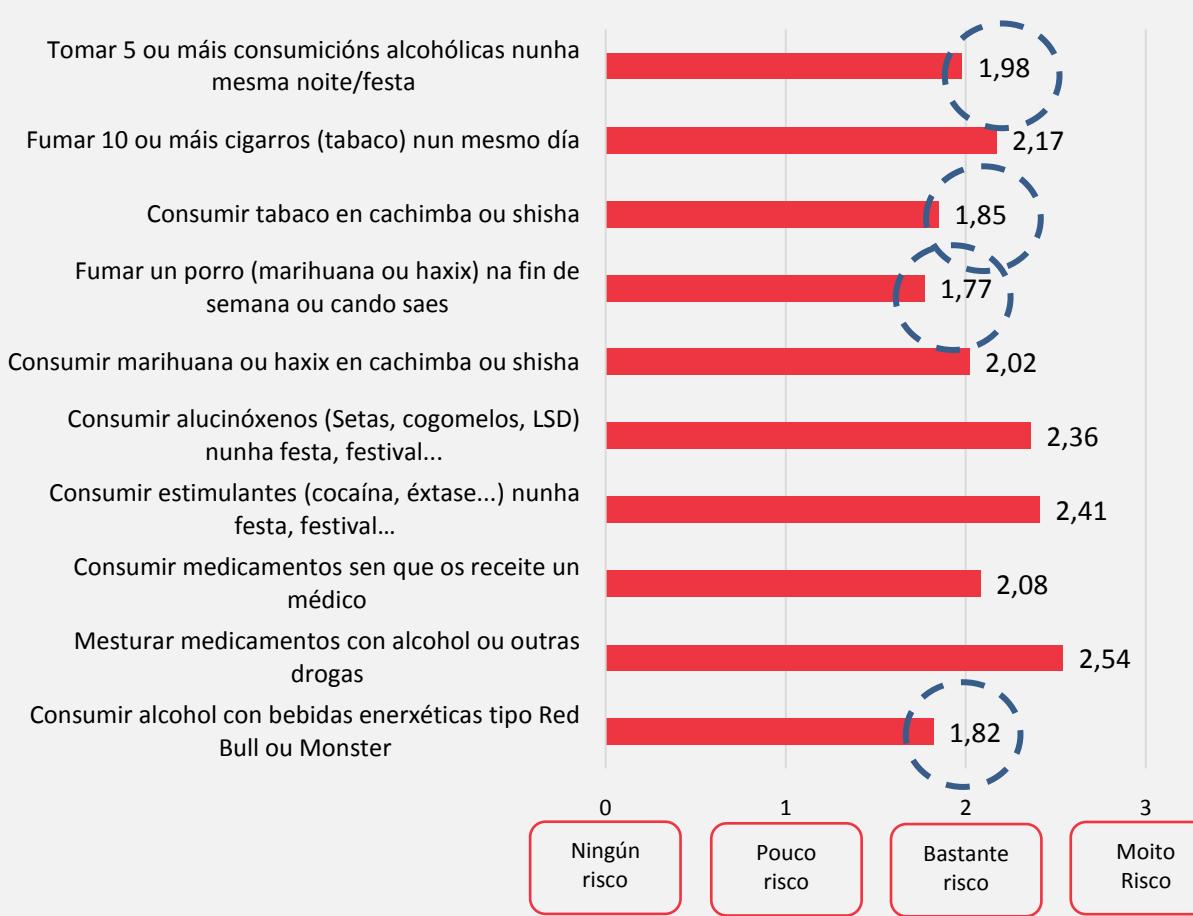
RESULTADOS (I): VARIABLES EXPLICATIVAS

CREENZAS E EXPECTATIVAS arredor do consumo de alcohol

RESULTADOS (I): VARIABLES EXPLICATIVAS

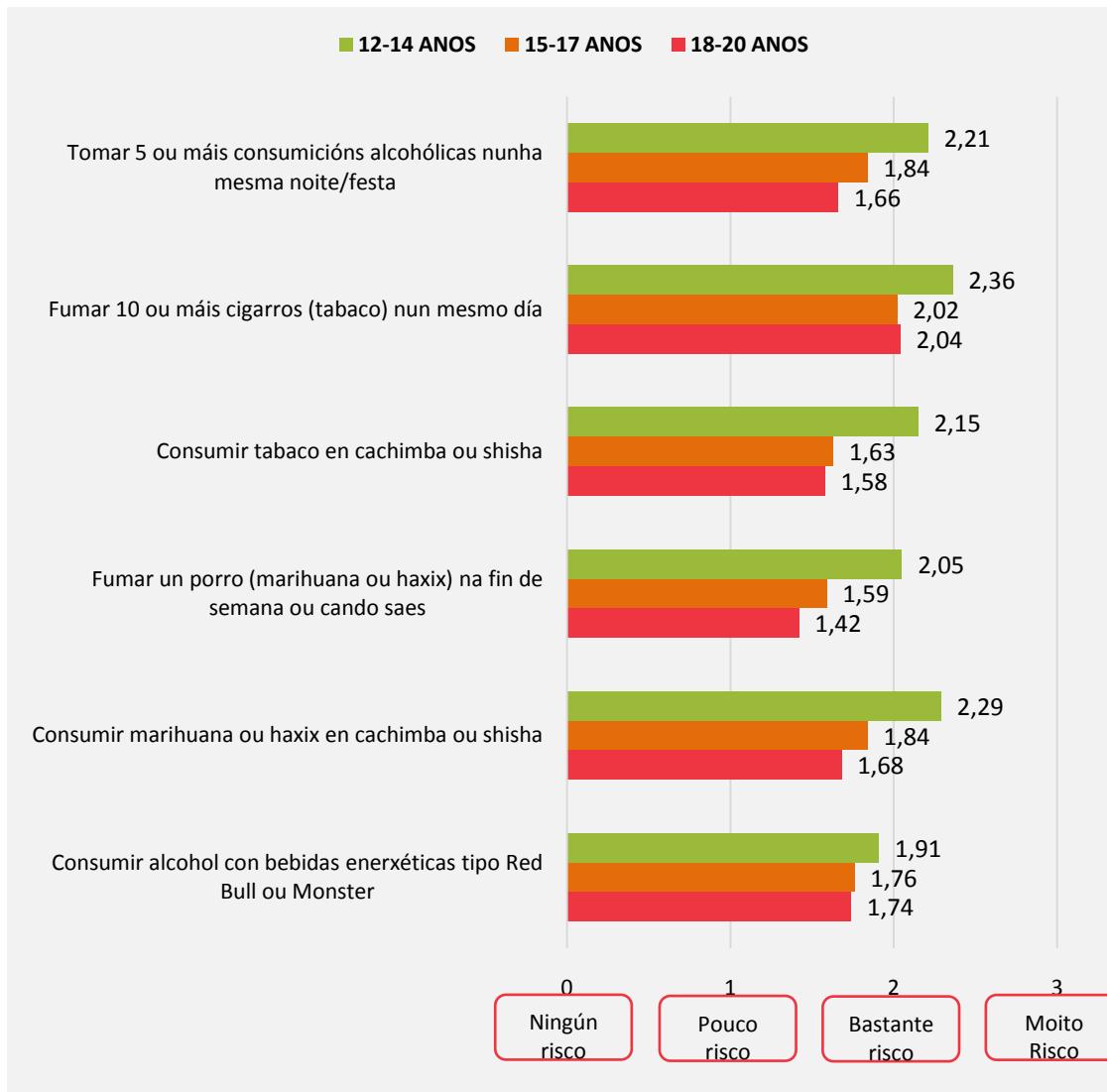
PERCEPCIÓN DE RISCO

	Ningún risco (0)	Pouco risco (1)	Bastante risco (2)	Moito risco (3)
Tomar 5 ou más consumicións alcohólicas nunha mesma noite/festa	6,8%	20,5%	40,5%	32,2%
Fumar 10 ou más cigarros (tabaco) nun mesmo día	7,6%	13,3%	34,2%	45%
Consumir tabaco en cachimba ou shisha	9,6%	27%	32,3%	31,1%
Fumar un porro (marihuana ou haxix) na fin de semana ou cando saes	10,9%	30,2%	29,9%	29%
Consumir marihuana ou haxix en cachimba ou shisha	8,6%	18,9%	34,6%	37,9%
Consumir alucinóxenos (Setas, cogomelos, LSD) nunha festa, festival...	5,8%	6,3%	33,7%	54,2%
Consumir estimulantes (cocaína, éxtase...) nunha festa, festival...	5,5%	4,6%	33%	56,9%
Consumir medicamentos sen que os receive un médico	7,8%	15,3%	38%	38,9%
Mesturar medicamentos con alcohol ou outras drogas	5,3%	3,4%	23,7%	67,6%
Consumir alcohol con bebidas enerxéticas tipo RedBull ou Monster	9,9%	27,3%	33,3%	29,5%

RESULTADOS (I): VARIABLES EXPLICATIVAS

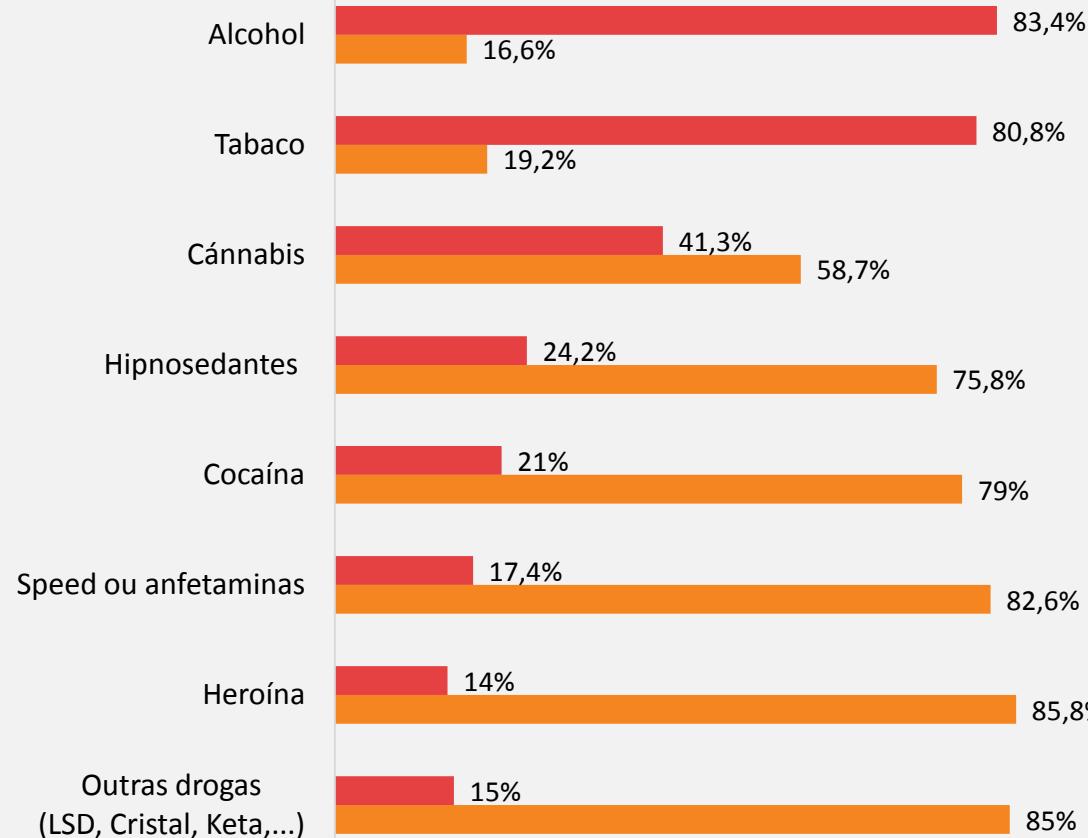
PERCEPCIÓN DE RISCO

RESULTADOS (I): VARIABLES EXPLICATIVAS

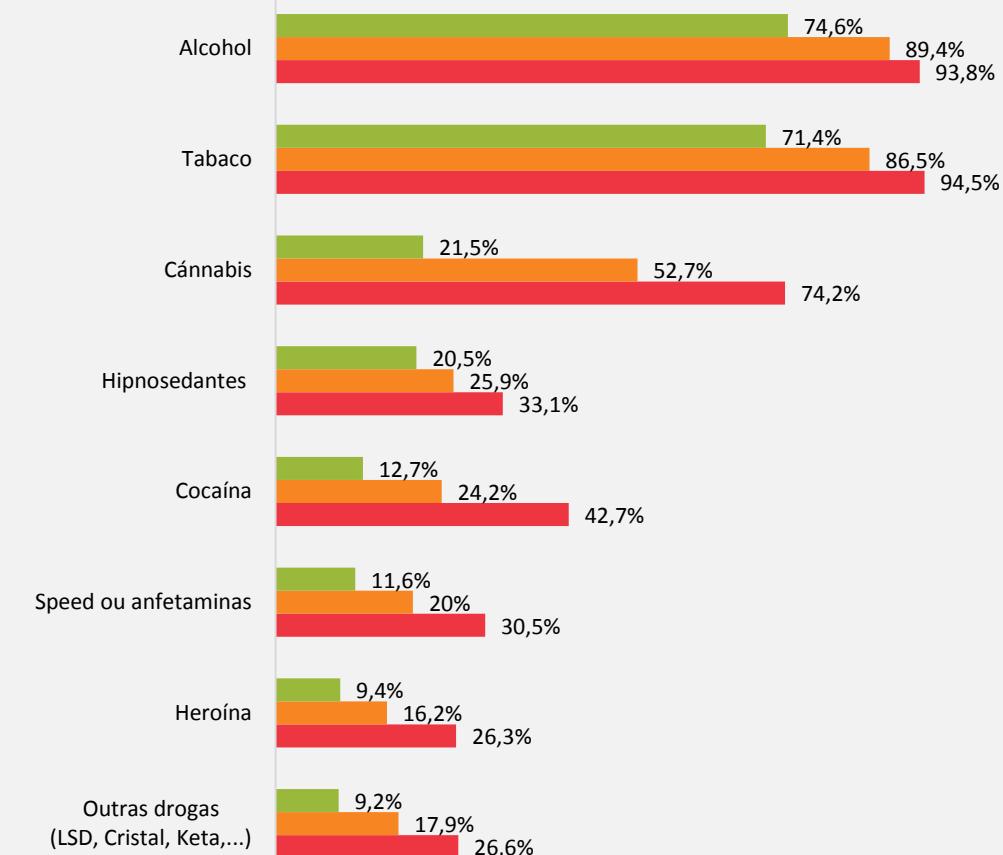
ACCESIBILIDADE (Global)

■ DOADO/MOI DOADO ■ DIFÍCIL/MOI DIFÍCIL

Accesibilidade (“Doado/Moi Doado”) por Idade

■ 12-14 ANOS ■ 15-17 ANOS ■ 18-20 ANOS

RESULTADOS (I): VARIABLES EXPLICATIVAS

CONSUMO DOS PARES e Consumos de Risco

ALCOHOL	Ningunha/Poucas	A maioria/Todas
CRAFFT+	4%	39%
AUDIT+	4,2%	47,9%
CAST+	1,2%	14%

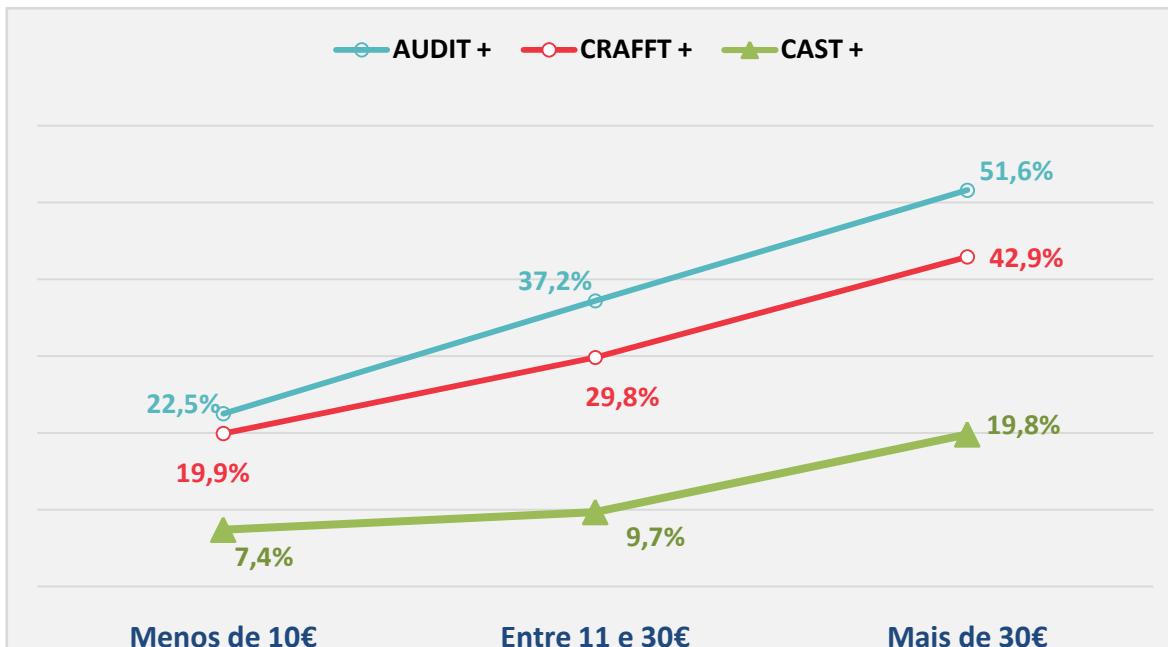
TABACO	Ningunha/Poucas	A maioria/Todas
CRAFFT+	10,2%	48,2%
AUDIT+	13,4%	54,8%
CAST+	2,1%	21,9%

PORROS	Ningunha/Poucas	A maioria/Todas
CRAFFT+	14,5%	55,5%
AUDIT+	18,4%	60,4%
CAST+	2,8%	37,3%

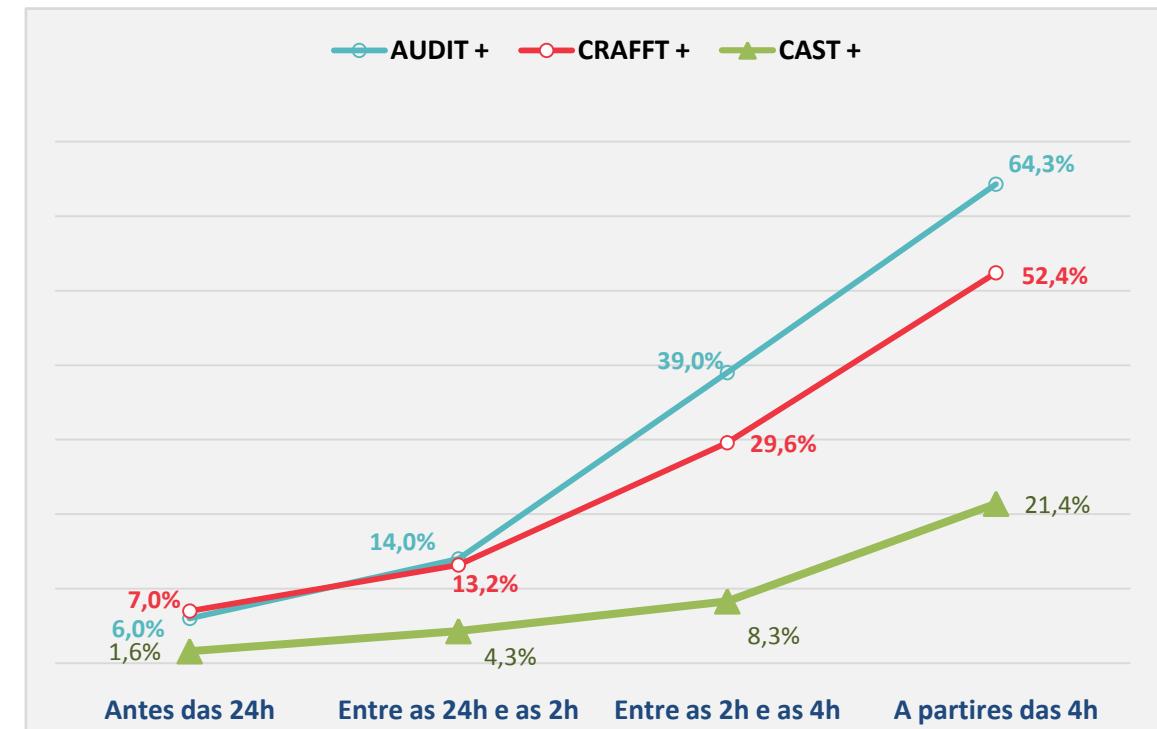
O consumo por parte dos pares multiplica
por 10 as taxas de consumo dos
adolescentes

RESULTADOS (I): VARIABLES EXPLICATIVAS

CARTOS PARA SAÍR e Consumos de Risco

HORA DE CHEGADA e Consumos de Risco

Algo similar pode dicirse dos cartos disponibles e á hora de chegada

RESULTADOS (I): VARIABLES EXPLICATIVAS

O DEPORTE COMO FACTOR DE “APALANCAMIENTO”

		% DE POSITIVOS AUDIT	
		XÉNERO	
		FEMININO	MASCULINO
GLOBAL: 23,2%	SÍ	19,5%	18,4%
	NON	27,1%	28,5% 24,9%

O deporte é un claro factor de protección fronte aos consumos, pero especialmente no caso das mozas

		% DE POSITIVOS CAST	
		XÉNERO	
		FEMININO	MASCULINO
GLOBAL: 6,8%	SÍ	4,8%	2,5%
	NON	8,9%	7,9% 10,4%

RESULTADOS (II): Uso de Internet e RRSS

Uso do móvil, Internet e Redes Sociais

	GLOBAL	12-14 ANOS	15-17 ANOS	18-20 ANOS
Teñen móvil con conexión a Internet	91,7%	85,4%	96,4%	96,4%
Idade media do primeiro móvil			11,6 anos	
Uso abusivo	Máis de 5h/día	27,3%	19,7%	30,1%
	A partir das 12 da noite	56,9%	37,9%	69%
	Levan o móvil á clase	65,2%	43,6%	76,3%
Uso do móvil na escola	Empregan o móvil durante as clases	27,7%	7,1%	35,5%
	Rexistrado nunha RRSS	96,8%	94,3%	98,8%
Uso de Redes Sociais	Rexistrado en tres ou más RRSS	66,7%	58,5%	73,4%
				71,1%

RESULTADOS (II): Uso de Internet e RRSS

Prácticas de risco *Online*

		VIGO 2019
Discusíons na casa (alomenos unha vez ao mes)		40,6%
Control parental (controlan e limitan Internet e Móbil)		34,4%
Sexting	Activo	14,7%
	Pasivo	31,7%
Risco de Grooming	Aceptar descoñecidos en RRSS	61,3%
	Quedar con descoñecidos contactados por RRSS	25,4%
Consumo habitual de porno en Internet (último mes)		22,9%
Apostas en liña		10,8%
Uso Problemático da Internet		26,9%

Screening do Uso Problemático da Internet

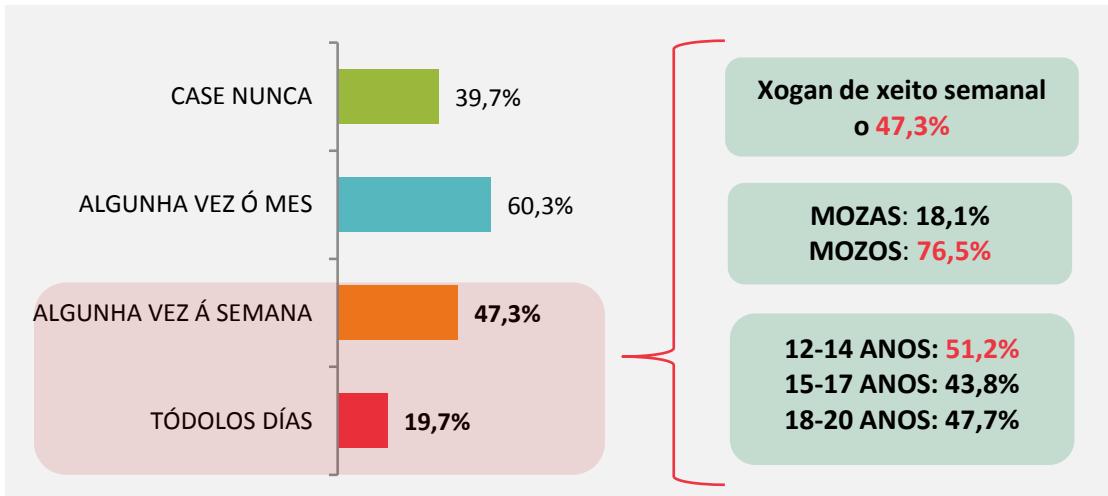
Uso Problemático da Internet	EUPI-a
GLOBAL	26,9%
Xénero	Mozos
	Mozas
Grupo Idade	12-14 anos
	15-17 anos
	18-20 anos

- Cifrase nun **26,9%** a porcentaxe de mozas e mozos que estarían comezando a desenvolver unha adicción á Rede. Esa porcentaxe é sensiblemente maior entre as mozas e entre os 15 e os 17 anos. Resultados superiores ao do conxunto do Estado (20%)

- En **4 de cada 10** fogares danse discusíons todos os meses por mor do móvil ou de Internet, pero só 1 de cada 3 nais/pais controlan e limitan o uso que as súas fillas ou fillos fan do móvil ou da Rede

RESULTADOS (II): Videoxogos

Frecuencia de uso de videoxogos

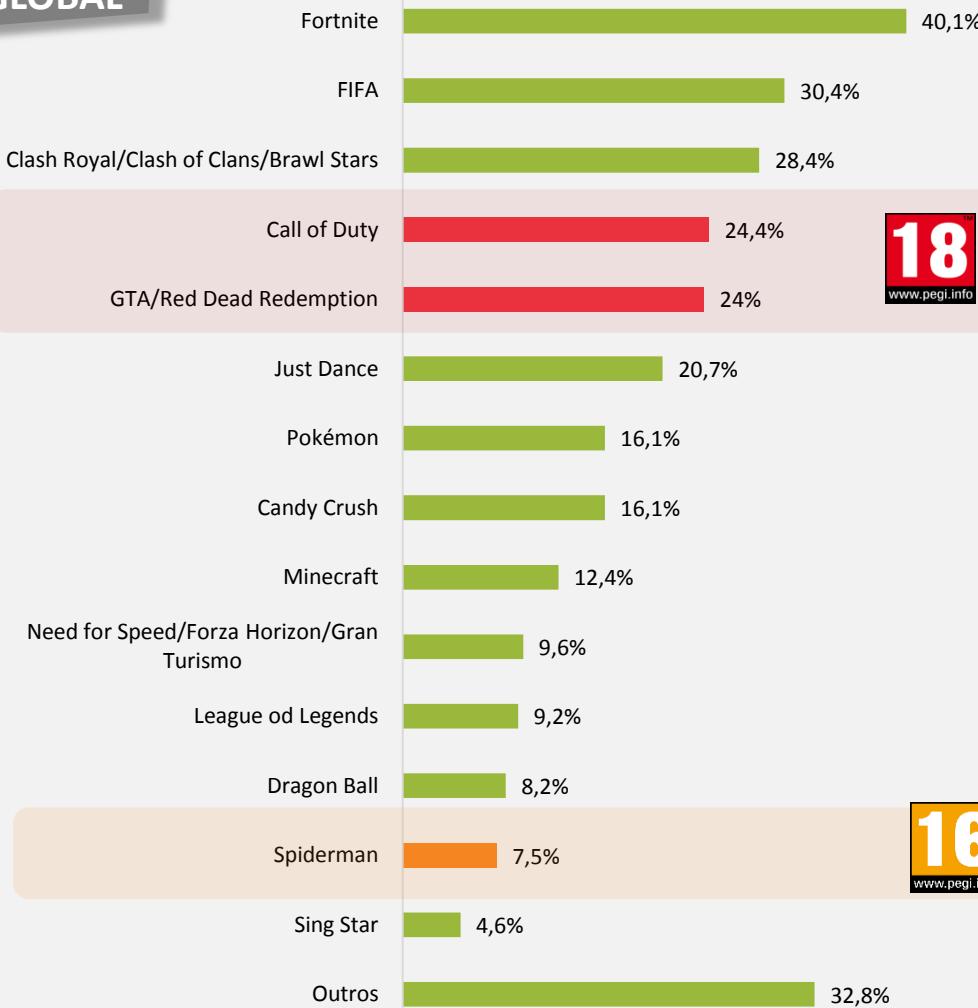
	MOZAS	MOZOS	GLOBAL
Xogan a videoxogos tódo os días	5,1%	33,8%	19,7%
Media horas semanais	2,92 horas	10,53 horas	6,87 horas
Xogan máis de 5h semanais	11,2%	57,3%	29,3%
Xogan máis de 20h semanais	2,2%	11,8%	7,2%

Xogar a videoxogos constitúe unha das principais fontes de lecer dos adolescentes:

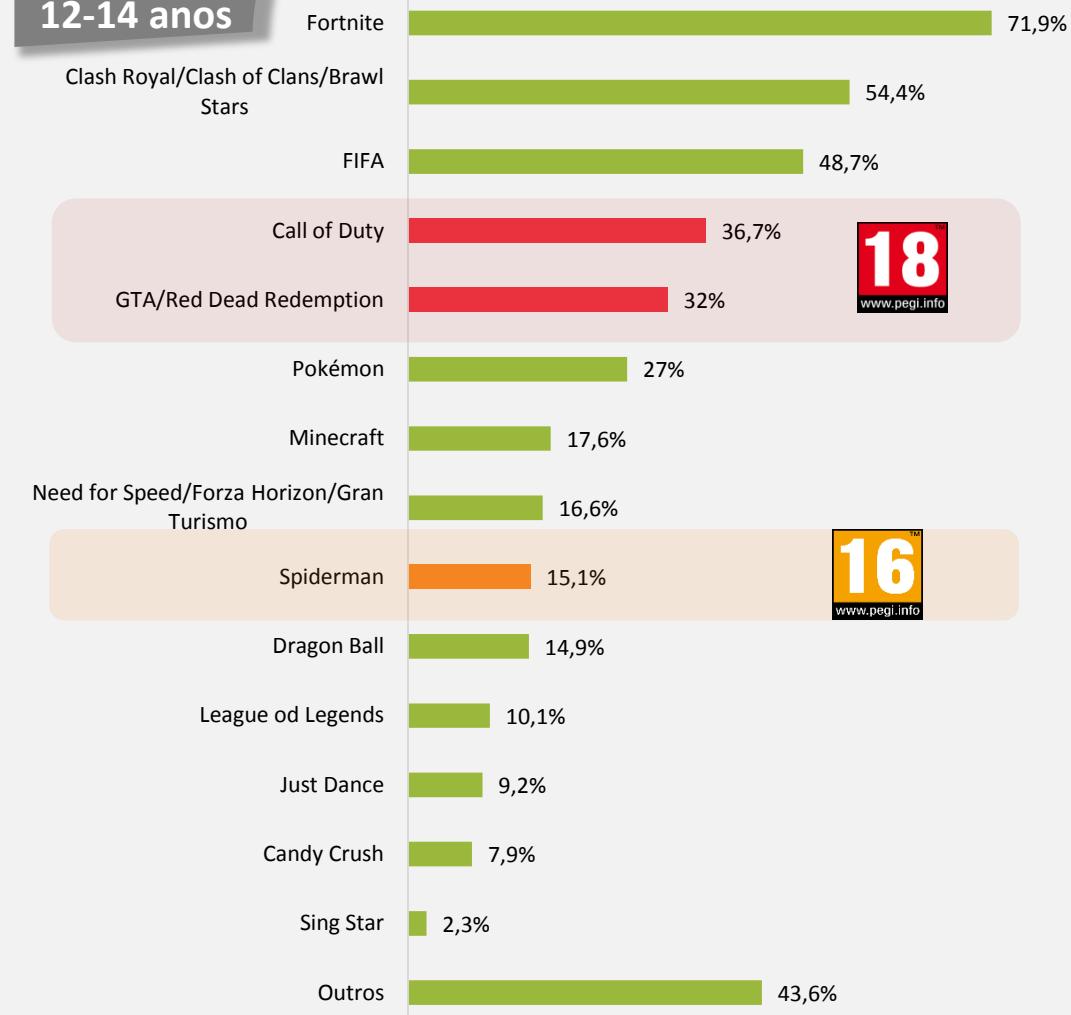
- O 60,3% recoñece xogar canto menos unha vez ao mes, o 47,3% algunha vez á semana e mesmo un 19,7% xoga a diario
- Ademais o 83,2% dos que xogan habitualmente xa o fai *online*
- A pesar de que o habitual e adicarlle 6-7 horas semanais, un 7,2% adicalle mais de 20 horas e un 2,6% mais de 40

RESULTADOS (II): Videoxogos

GLOBAL

12-14 anos

RESULTADOS (II): Videoxogos

Screening de USO PROBLEMÁTICO DE VIDEOXOGOS

	GASA TOTAL POSITIVOS	USO PROBLEMÁTICO	POSIBLE ADICCIÓN
GLOBAL	17%	13,6%	3,4%
XÉNERO	MOZAS	5,3%	4,3%
	MOZOS	28,5%	22,9%
IDADE	12-14 ANOS	16%	13%
	15-17 ANOS	17,6%	14%
	18-20 ANOS	18,8%	14,8%

Para case 2 de cada 10 adolescentes (17%) o uso dos videoxogos está a supoñer xa un problema e un 3,4% presenta síntomas de adicción (mais de 2.000 mozos)

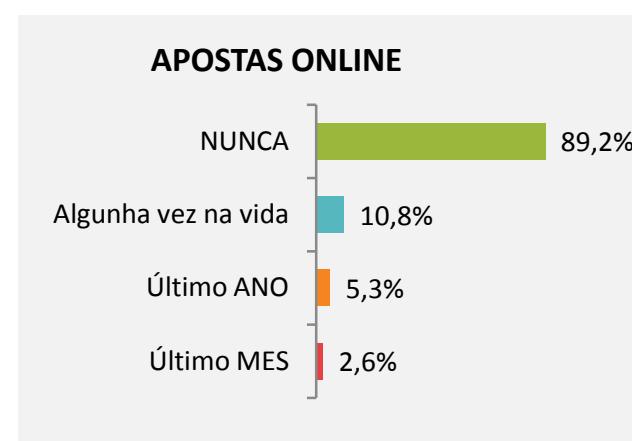
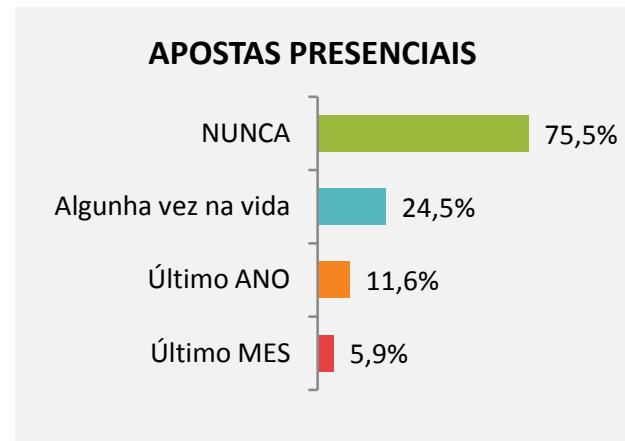
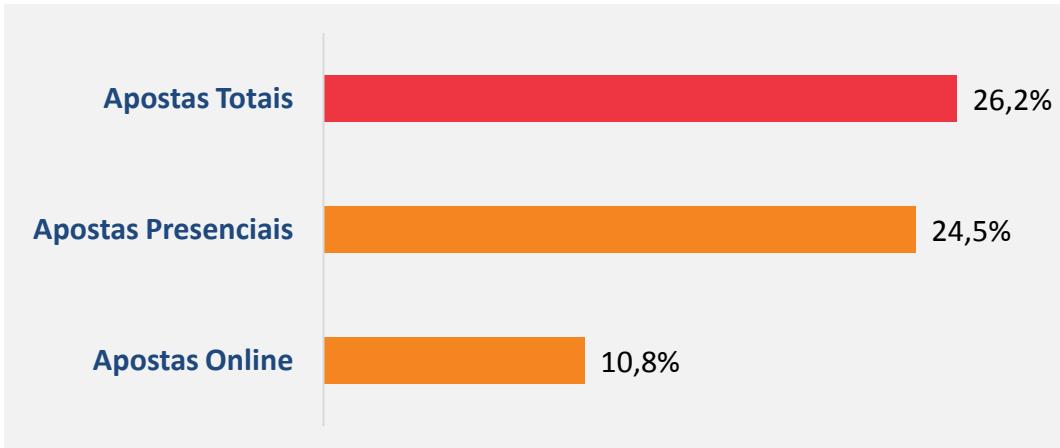
USO PROBLEMÁTICO DE VIDEOXOGOS e papel dos Proxenitores

		GASA+
LEVAN O MÓBIL A CLASE REGULARMENTE	NON	14,3%
	SÍ	18,3%
CONÉCTANSE A INTERNET A PARTIRES DAS 12 DA NOITE	NON	11,8%
	SÍ	21%
PROXENITORES CONTROLAN E LIMITAN USO DAS TIC	NON	18%
	SÍ	15,1%
PROXENITORES DAN MAL EXEMPLO	NON	13,6%
	SÍ	22,9%

O papel das nais e pais é fundamental, con taxas significativamente maiores de uso problemático de videoxogos entre os que levan o móvil a clase regularmente, os que adoitan conectarse a Internet a partires das 12 da noite, ou naqueles casos nos que os proxenitores non controlan e limitan o uso das TIC, ou mesmo dan un mal exemplo ó utilizar o móvil/WhatsApp na mesa

RESULTADOS (II): Apostas

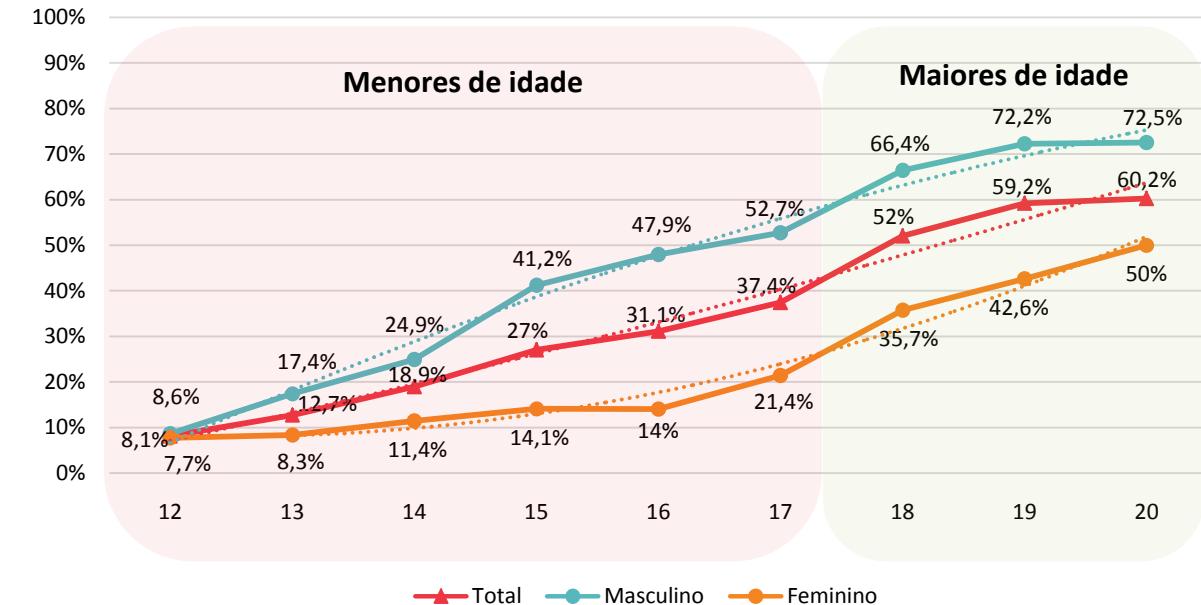
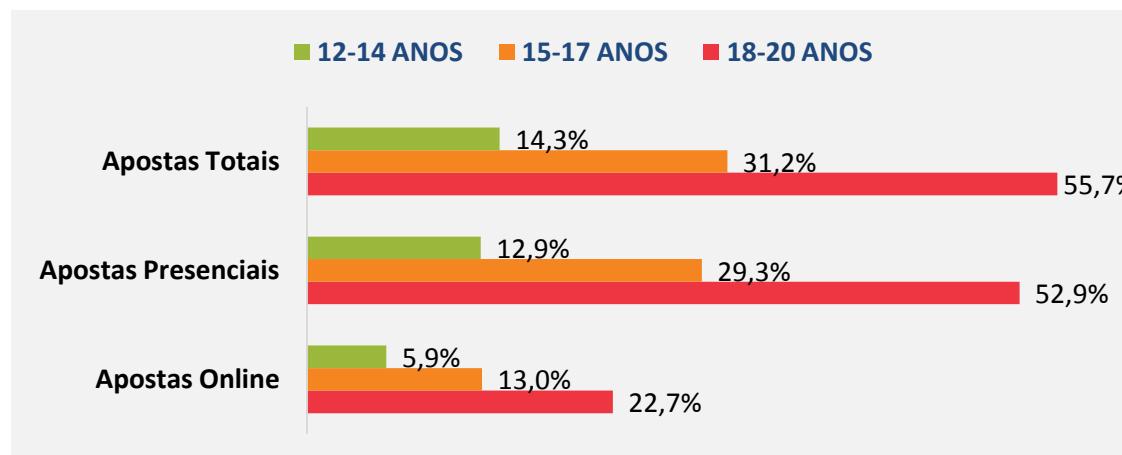
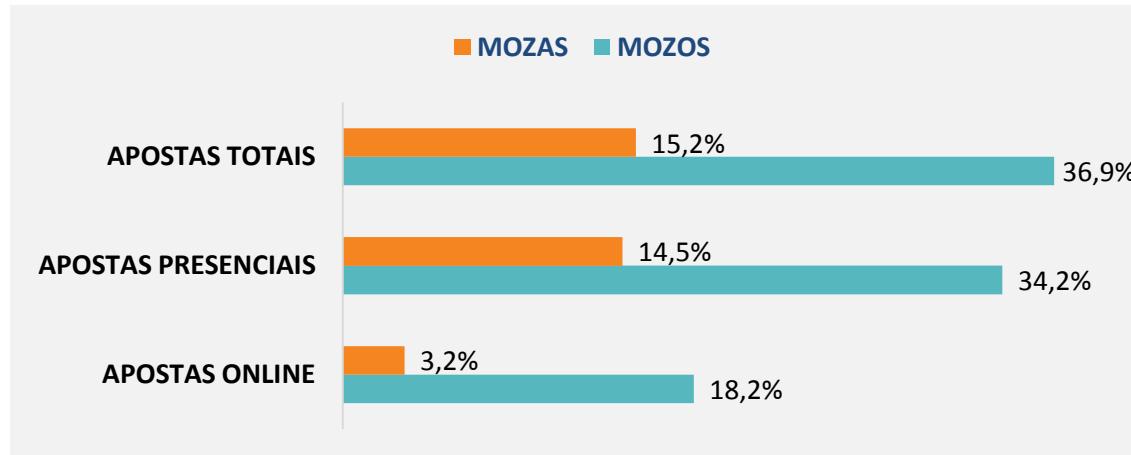
Apostas Globais, presenciais e *online*

- Aproximadamente 1 de cada 4 adolescentes (26,2%) do Concello de Vigo manifesta ter apostado cartos canto menos alguna vez na súa vida. A maioría dos que xogan (24,5%), manifestan facelo a través de máquinas de apostas deportivas, comechartos, loterías ou outras modalidades de **XOGO PRESENCIAL**. Un 10,8% manifesta ter realizado **APOSTAS ONLINE**.
- Resultados moi semellantes aos do conxunto do ESTADO (22,7% e 10,3%)
- **A inmensa maioría dos que apostan a través da Rede (84,8%) o fan tamén de xeito presencial.**

RESULTADOS (II): Apostas

Diferenzas por segmentos

Mesmo si se cruzan Xénero e idade pódese comprobar que 1 de cada 3 (33,3%) varóns menores de idade xa apostaron algunha vez na súa vida.

RESULTADOS (II): Apostas

Screening de PROBLEMAS CO XOGO

	TOTAL POSITIVOS BAGS	XOGO PROBLEMÁTICO	"GAMBLING DISORDER"
GLOBAL	1,6%	0,9%	0,7%
XÉNERO	MOZAS	0,2%	0,1%
	MOZOS	3%	1,3%
IDADE	12-14 ANOS	0,8%	0,5%
	15-17 ANOS	2,2%	1%
	18-20 ANOS	2,6%	0,8%

- Estimase nun 1,6% o volume de adolescentes que poderían ter xa problemas co xogo (o 0,9% presentaría un patrón de xogo problemático e o 0,7% podería estar experimentando unha adicción). En total estaríamos a falar de arredor de 500 mozos que terían problemas co xogo
- Esta porcentaxe ascende ao 6,6% dos que apostaron alguma vez na súa vida e ao 18% dos que apostaron no último mes.
- **No caso dos menores de 18 anos a porcentaxe de positivos no BAGS e do 1,5%.**

RESULTADOS (II): O papel do Deporte

O DEPORTE COMO FACTOR DE “APALANCAMIENTO”???

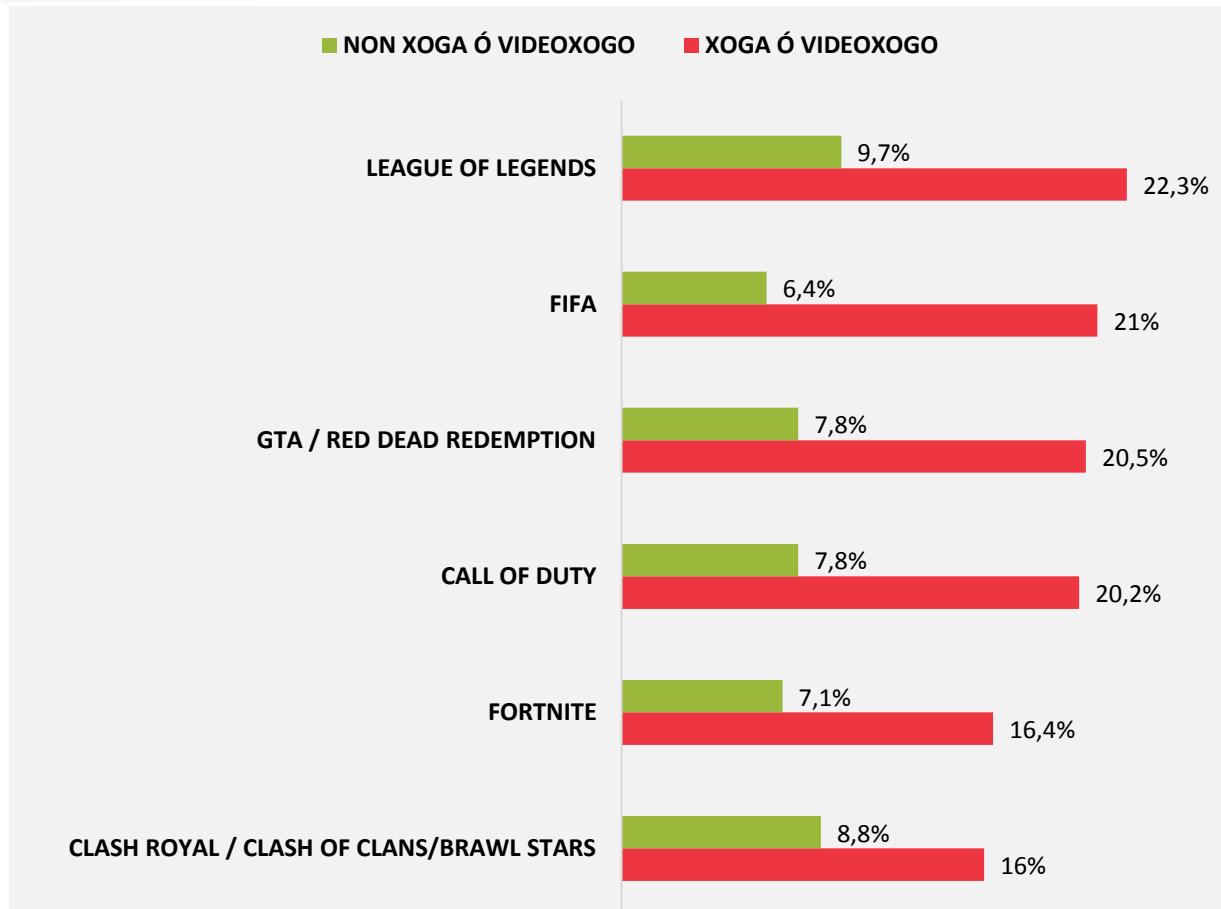
% DE POSITIVOS GASA					
GLOBAL: 17%	XÉNERO				
	FEMININO	MASCULINO	OUTROS		
Practica deporte en clubes deportivos ou asociacións culturais?	SI	17,5%	3,7%	27,2%	32,4%
	NON	16,5%	6,5%	30,4%	22,9%

O deporte non ten peso ningún como factor de protección no caso dos videoxogos e no das apostas mesmo se convirete en un claro FACTOR DE RISCO

RESULTADOS (III): Apostas en liña e videoxogos

Taxas de apostadores en liña entre usuarios de videoxogos “Free to Play, Pay to Win”

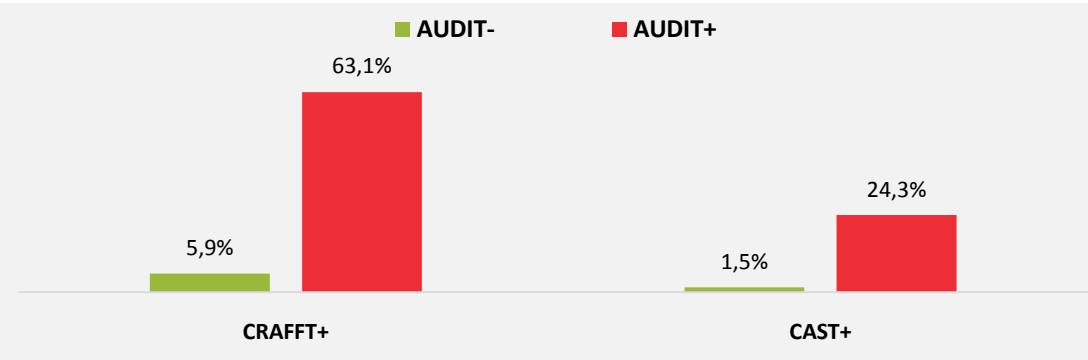

OLLO CON ALGUN TIPO DE VIDEOXOGOS
que xa introducen a dinámica dos micropagos e
cofres recompensa.

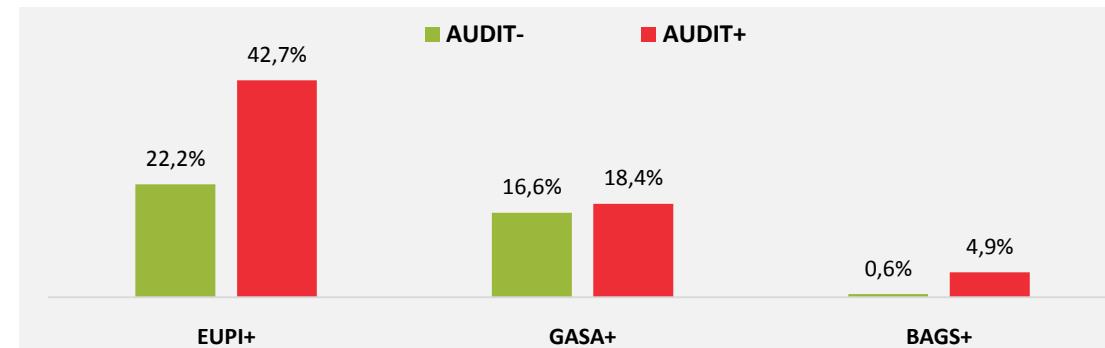
Iso trasládase ás APOSTAS

RESULTADOS (III): Relación entre as adicciós

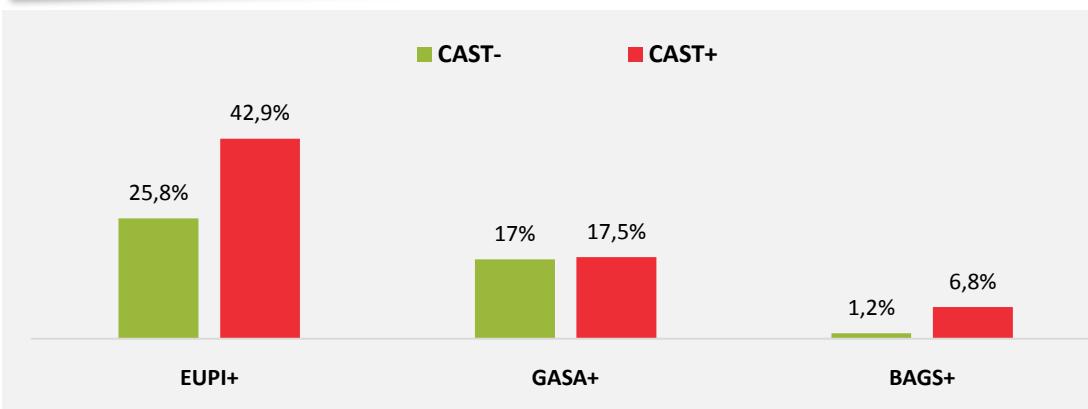
Problemas co ALCOHOL e adicciós con substancia

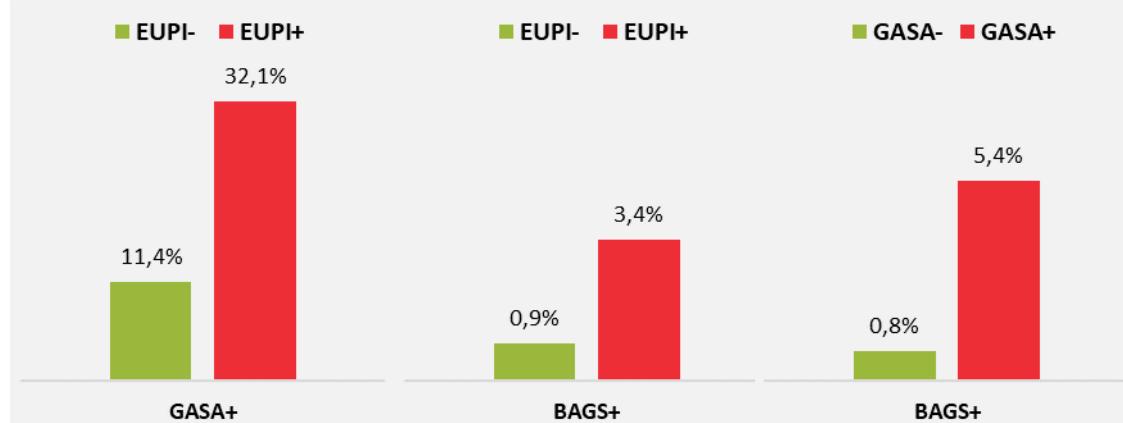
Problemas co ALCOHOL e adicciós con substancia

Problemas co CANNABIS e adicciós sen substancia

Relación entre as adicciós sen substancia

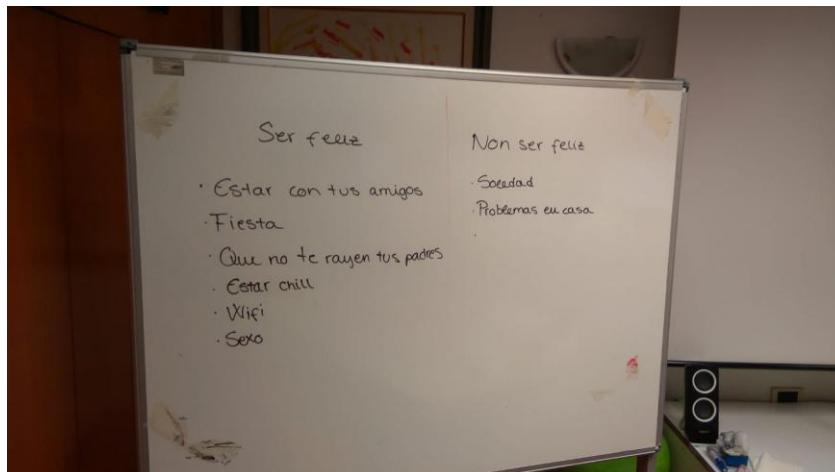

RESULTADOS (IV): Grupos Focais

PREVENCIÓN ESCOLAR	PREVENCIÓN FAMILIAR	PREVENCIÓN AMBIENTAL	OTRAS
<ul style="list-style-type: none">- Ingresos más temprano- Tardíspor: promoción sin conciencia de tener de dejar lechaduras, valores...)- Percepción Afectivo-Social- Recuperación de Círculo- Insularidad- Profesionalizar la promoción- Mayor implicación y coordinación por parte del profesorado.- Seguimiento <p>2 3 4 4</p>	<ul style="list-style-type: none">- Círculo: Impacto a la familia	<ul style="list-style-type: none">- Vulnerabilidad- Mayor adictividad- Distintas etapas de consumo- Recreación	<ul style="list-style-type: none">- Mayor frecuencia- Tíos románticos- Tíos fumadores- Tíos inactivos- Trabajando en grupo.

PROBLEMA	PRIORIDADE (1-10)
CONSUMO DE ALCOHOL, BOTELLÓN...	8
CONSUMO DE CÁÑNABIS	3
IDADES DE INICIO	2
DROGAS EMERXENTES E NOVAS PRÁCTICAS DE CONSUMO	4
ASALTO SEXUAL E SUBMISIÓN QUÍMICA	7
PERSPECTIVA DE XÉNERO	6
INTERNET E REDES SOCIAIS	1
VIDEOJOGOS	9
APOSTAS	5
- Outros	10

RESULTADOS (IV): Grupos Focais

- Os TÉCNICOS DE PREVENCIÓN destacan a preocupación que suscitan as adiccións sen substancia (móvel, videoxogos, RRSS, etc.), - perigosamente normalizada nas familias e na sociedade en xeral- e en especial a nova problemática que están a suscitar as apostas e os xogos de azar.

"Los profesores están desesperados con las TIC y a las familias les parece normal"

"Los niños fantasean con un futuro profesional asociado a los videojuegos y Youtube...algunos padres están desesperados"

"El alcohol barato en los locales de apuestas sirve como reclamo para los chavales. Es un problema de estado"

"El juego es un peligro en Vigo, las casas de apuestas salen como SETAS"

"Las apuestas y el deporte...equipos, jugadores, incluso he visto en cursos de entrenadores de fútbol base a gente joven que en los descansos solo hablaban de apuestas y de apostar"

- Aluden tamén ao descenso das idades de inicio de consumo e á necesidade de traballar na prevención ambiental para loitar coa normalización do consumo, demandando unha actitude más valente e responsable por parte das institucións.

"En Vigo se puso de moda de nuevo la zona vieja. Es habitual pasar a cierta hora y ver a la gente en la calle con las copas en la mano, el cigarrillo... Es una cuestión de reeducar y para eso hay que desnortinalizar"

"El botellón ahora es para niños. Las leyes hay que cumplirlas""

"En San Teleco este año rompieron 9 autobuses...9!! ¿por qué se facilitan medios para este evento a pesar de la conducta que manifiestan?"

RESULTADOS (IV): Grupos Focais

- O Profesorado chama tamén a atención sobre a problemática das apostas, os videoxogos e as TIC en xeral.

“Empiezan con la porra en clase, luego apuestan en grupo en las máquinas...”

“Lo que veo ahora es el tema del juego online, va a más y eso me da miedo”

“¡Al lado del centro tengo 3 casas de apuestas! ¿Hay algún control? ¡Poco!”

“Ya pega muy fuerte en Bachillerato. El salto a la semiautonomía se produce en Bachillerato. Tienen mucho dinero y sufren un bombardeo de publicidad”

“Se quedan jugando a videojuegos hasta las 3 de la mañana, y luego no vienen a clase y si vienen están dormidos”

- Con relación ó consumo de alcohol e substancias, o profesorado alude a unha franxa crítica de inicio entre os 13 e os 15 anos.

“14 años...el salto entre 2º y 3º de la ESO. ¿Cuándo salen? Cuando hay cumpleaños”

“Estos consumos recreativos son un caldo de cultivo. Deben tener herramientas para moverse en ese entorno, porque va a ser muy difícil que puedan evitar ese entorno. No pueden mantenerse al margen, sino se aíslan del grupo”

- Tamén se alude ao papel do lecer e o deporte, como elementos clave na prevención. Resúltalles contraditorio o caso do fútbol que en moitas ocasións leva emparellado a normalización do consumo de alcohol e agora tamén as apostas deportivas.

“Los que no van a las actividades están en la calle”

“Mucho del consumo recreativo comienza entre los jugadores de futbol. Los modelos que tienen son criminales, como ciertos futbolistas, como Neymar con sus anuncios de casas de apuestas o la vida que exhiben por las RRSS: fiesta, lujos...”

RESULTADOS (IV): Grupos Focais

- Ás Nais e Pais preocúpalles a falla dunha **oferta de ocio saudable e atractiva** para os seus fillos, aflorando de xeito espontáneo a figura do Náutico, ao que se alude de maneira reiterada como “*un escenario de consumo sen control, no que case todo esta permitido e onde os adolescentes campan ás súas anchas*”.

“Salen por el Náutico. En el Náutico hay de todo. Hay mucho botellón, mucha bolsa y están allí que parece que se les va la vida. Lo que está pasando en el Náutico lo está permitiendo el ayuntamiento”

“A esas edades no tienen dónde meterse. Están en la calle, en las gradas...”

“Lo que más nos preocupa es cuando salen. No hay donde meterse hasta las 12 de la noche. Todos los locales abren muy tarde. Debería haber más sitios abiertos, porque al final se meten en ilegalidades porque no hay sitios”

- Tamén fan referencia as **adiccions sen substancia**, referíndose unha vez mais ás **apostas deportivas** e os **videoxogos**. Comparten a idea de que os adolescentes de hoxe son máis vulnerables, polo maior grao de exposición, a maior **accesibilidade** e a presenza en **ambientes** que predispoñen ao consumo.

“Hay más muchísimos peligros ahora, le resulta más barato comprar el alcohol, tienen todo a su alcance...”

- Pero son quen tamén de facer **autocrítica**, advertindo a excesiva **permisividade e falla de control**.

“Los padres somos muy permisivos. Hay mucho padre inmaduro”

“Yo siempre he intentado conocer a los amigos de mis hijos y eso es fundamental. Los meto en casa, me intereso, pregunto...hay que llevar el gato al agua. Las compañías, las influencias son muy importantes”

RESULTADOS (IV): Grupos Focais

- O primeiro que aflora no grupo de **adolescentes** é a visión positiva do **alcohol**, que vai mais alá da normalización, atribuíndolle significados marcadamente positivos: **diversión, desinhibición, amizade, sociabilidade e mesmo felicidade...** O que non fai mais que constatar as **expectativas positivas** reinantes. Alúdese tamén a **accesibilidade, a presión de grupo e o compoñente social inherente ó consumo**, elementos que habería que seguir traballando na prevención.

"Es tan común que le perdimos el miedo. Con el alcohol pierdes la vergüenza... aguantas más de fiesta"

"Con 2 copas estas contento; te evades, estas feliz un tiempo"

"Se trata de pasarlo bien y beber alcohol... ir a una fiesta y no beber alcohol...es raro"

"El concepto que tenemos de fiesta es pasarlo bien y estando sobrio ves a todo el mundo que se lo pasa bien bebiendo y tú también quieres"

"Es muy común para nosotros que alguno del grupo consuma algún tipo de droga. Es muy accesible la droga"

"Se empieza antes a salir... La accesibilidad y la influencia... ¡Oye tú, bebe esto!... y lo bebes y realmente te lo pasas bien"

"12, 13, 14...años, se empieza por la influencia de la gente, por lo fácil que es conseguirlo... es algo social"

- Os propios rapaces poñen enriba da mesa tamén a vixencia que segue a ter o **Botellón**, como práctica de risco en si mesma e como factor de risco para outras conductas. Alúdese unha vez mais á elevada accesibilidade ó alcohol e ó **Náutico**.

"El Botellón va para arriba...cada vez somos más... 14, 15 años y niños más pequeños. Es común ver a chicos con el vaso en una mano y el porro en la otra..."

"Bebes, te emborrachas, vomitas, lo pasas mal...pero luego lo recuerdas y es una buena historia"

"Entre 2 compartimos una botella...vodka negro con coca cola... está buenísimo". Pero si tienes dinero, lo ideal es una botella por cabeza"

"Para comprarlo, si tienes un amigo con que parezca un poco mayor ya está"

"Te dicen los de las tiendas, yo te doy alcohol, pero no digas nada...y si vuelves más tarde os doy los hielos. Para ellos también es un negocio"

"En cualquier 24h....siempre hay algún sitio, bares, gasolineras, ... Al final es todo un negocio, hay gente que se aprovecha de esto"

RESULTADOS (IV): Grupos Focais

- Refírense tamén de maneira espontánea ás **apostas**, o que ven a confirmar o temor dos técnicos, do profesorado e dos proxenitores. Realmente os adolescentes non atopan grandes dificultades para poder apostar, constándose unha expectativa real sobre o diñeiro fácil, guiados por unha publicidade agresiva e perversa.

"Hay mucha gente que apueste a nuestra edad"

"En un bar preguntas y no hay ningún problema"

"Las apuestas tienen dieron fácil. Tal y como lo venden en los anuncios..."

"Ya te dicen que te van a dar primero dinero para que luego apuestes"

RESULTADOS (IV): Grupos Focais

- Á hora de establecer **prioridades** todos coinciden en que o **descenso nas idades de inicio dos consumos** constitúe o elemento mais preocupante, ó que se une o consumo de alcohol en forma de atracón ou **Binge Drinking** e as **apostas**, ainda que **os pais non semellan ser tan conscientes do perigo que agochan estas últimas**. Os técnicos de prevención engaden a necesidade de incorporar de xeito transversal en todo o labor de prevención a **PERSPECTIVA DE XÉNERO** e a posta en marcha de accións específicas para loitar contra a **Submisión Química**.

"Lo prioritario es abordar como frenar antes las edades de inicio"

"En sexto ya llegamos tarde. Preocupa más el alcohol...primero empiezan con el alcohol y luego viene el cannabis"

"Todo está pensado desde la perspectiva masculina. Parece que solo estoy hablando para los chicos"

"El machismo está ahí, tenemos que trabajar la igualdad. Falta muchísima formación en género"

- No caso do profesorado, reitérase o problema crecente coas apostas, os móbiles e os videoxogos, algo que están a ver no día a día dos centros. Reparan tamén no fracaso actual no traballo coas familias, unha das grandes materias pendentes.

"Se sale mucho antes. Se adelanta el inicio del ocio... ¿y dónde están las familias?"

"Cuando las familias están fuera trabajando... ¿esos chicos dónde están?"

"Nos preocupa la edad de inicio y quizás no estamos siendo capaces de llegar a las familias"

"Es que casi tenemos que educar contra la costumbre social. Hicimos un taller para los padres sobre RRSS y vinieron 5 familias"

RESULTADOS (IV): Grupos Focais

Nais e pais ademais de facer autocrítica como proxenitores denuncian a normalización social e a desidia institucional.

"Lo más preocupante: cada vez consumen antes...por la permisividad que hay"

"Accesibilidad. Estamos en un país muy laxo. Le han quitado la autoridad a los padres y a los profesores"

"Resulta que ponen cachimbas en las discotecas. Los que tienen pasta pagan para reservar un espacio 300 euros o algo así y les ponen la cachimba"

Preocupalles tamén todo o relacionado coa **submisión química e o peso que Internet e as Redes Sociais están a ter na educación sexual**.

"Lo que está pasando con las violaciones es una salvajada"

"A mí no me extraña que las niñas tengan miedo. Tienen miedo por lo que ven en la tele ya"

"A través de internet empieza a tener mucho contacto con el porno. Ya es poliamor"

"Todo se exhibe. En Instagram se cuelga todo... y empiezan muy pronto con las redes sociales"

As propias mozas e mozos son conscientes deste perigo.

"Veníamos del marisquiño a las 6 o 7 de la mañana...y un coche nos empezó a seguir... y era un hombre... ¡qué miedo!"

"Sales a beber y pasarlo bien con tus amigos...y lo más triste es tener que pensar, ¿y si me violan?"

"No se lo contamos a nuestros padres porque no les habíamos pedido permiso para salir. Ellos no estaban... les llamamos a las 10, le dijimos que vamos a cenar, ver una peli y para cama. No se lo contamos por miedo y vergüenza, y por si no te creen"

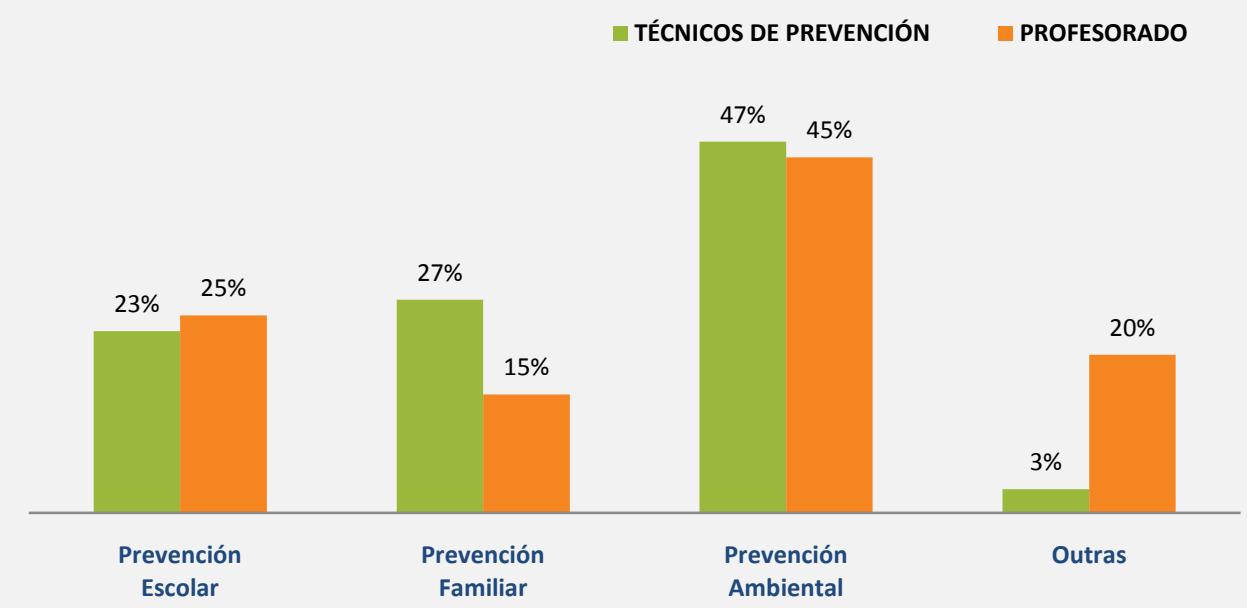
RESULTADOS (IV): Grupos Focais

Valoración da Prevención

ASPECTOS POSITIVOS	ASPECTOS NEGATIVOS
TÉCNICOS DE PREVENCIÓN	
<ul style="list-style-type: none">▪ O compromiso coa prevención▪ O persoal que traballa en prevención	<ul style="list-style-type: none">▪ Necesidade de actualizar programas, información e recursos▪ Necesidade dun cambio metodolóxico: incorporando a perspectiva de xénero▪ Necesidade de avaliar o traballo realizado▪ Implicar as familias e levar a cabo un traballo máis continuado con elas
PROFESORADO	
<ul style="list-style-type: none">▪ O traballo das asociacións	<ul style="list-style-type: none">▪ As charlas non sempre aportan valor▪ Pouca continuidade (número de sesións)▪ Falla de coordinación con outros axentes de prevención (p.ex.: Plan Director)

RESULTADOS (IV): Grupos Focais

Estratexias de Mellora da Prevención

Propostas PREVENCIÓN AMBIENTAL

TÉCNICOS DE PREVENCIÓN	PROFESORADO
▪ Allternativas de LECER atractivas para a xuventude; pavillóns con horarios más amplos, bonos teatro/cine/paintball,...	▪ Instalacións de LECER, lugares de ocio accesibles (tamén economicamente)
▪ Cumprimento de leis e normas	▪ Cumprimento de NORMATIVA; normas e leis más severas (e multas); control dos locais de apostas, venta de alcohol e outras substancias...
▪ Papel dos corpos de seguridade (máis activos)	▪ Servicios Sociais coordinados cos Servicios Educativos
▪ Actividades/campañas libres de substancias	
▪ Linguaxe positiva, traballar a prevención sen falar de drogas	
▪ Sensibilización social	
▪ Campañas de desnormalización dos consumos	
▪ Promoción da saúde, o deporte e vida activa	
▪ Promoción do Voluntariado	
▪ Perspectiva de Xénero	

CONCLUSIÓNS

A primeira conclusión que é posible extraer do presente estudo é, sen dúbida, positiva: non hai base empírica algunha para pensar que a situación do consumo de alcohol e outras sustancias entre a mocidade do Concello de Vigo é peor que a doutros concellos, senon mais ben o contrario.

Os niveis de consumo son significativamente inferiores aos do conxunto de Galicia e do resto do Estado. Isto ven a refrendar a apostila pola prevención que dende fai case dúas décadas se ven realizando de maneira continuada dende o PLDA e o valioso labor que os seus profesionais veñen desenvolvendo, **desde unha perspectiva integral e comunitaria.**

Pero mais alá do optimismo moderado que destes datos puidera derivarse, existen ainda motivos para a preocupación que, lonxe de autocomplacencia, instan a **seguir desenvolvendo un exercicio de RESPONSABILIDADE e seguir traballando arreo na prevención.**

CONCLUSIÓNS

1. Descenso das idades de inicio
2. Borracheiras e *Binge Drinking*
3. O Botellón como práctica e como factor de risco
4. Coidado co cannabis a idades temperás (falsas crenzas e percepción de risco)
5. Ollo coas novas sustancias psicoactivas e as novas prácticas de consumo (Xarope Violeta Cachimbas, alcohol con bebidas enerxéticas...)
6. Progresión das mozas nos consumos e necesidade de incorporar un **enfoque de xénero**
7. A casuística oculta da Submisión Química e a Vulnerabilidade Química
8. A Epidemia das adiccións comportamentais (redes sociais, videoxogos...)
9. A Perversión do Xogo e as apostas deportivas
10. Investir no DEPORTE de base paga a pena (especialmente para as mozas)
11. Reforzar a Prevención Ambiental (Accesibilidade, Regulamentos, Valentía institucional)
12. O papel das familias. A Prevención Familiar é unha das grandes materias pendentes

SEGUIR TRABALLANDO:
Ter un mapa, marcar o rumbo, ter unha boa tripulación, ter gañas e..
o COMPROMISO DE TODOS!

PREVENCIÓN COMUNITARIA

